

Déli Hírlap

Redacția și administrația:
TIMIȘOARA, 1, Piața Brătianu No. 3.
Telefon: 28—10.

GAZETA MAGHIARILOR
DIN BANAT

Nr. cererii de insc. în Reg. publ. per 934/1934
Trib. Timișoara
Redactor resp. DR. VÁRNAY ELEMÉR

Utolsó bölények

A bölény a mérsékelt égöv legrégebbi emlőse. A hajdani Közép-Európa rengeteg erdőségeit egészen benépesítették ezek a sörényes, irtatlan nagy állatok, sőt még a középkorban is tömegtelen nagy volt a számuk. Ahogyan azonban lassankint nagyobb területeket vett birtokba a civilizáció és kiirtásra kerültek az erdők, egyre kevesebb lett a bölény. Bemenedültek a rengetegbe a felriasztott csordák, ott kerestek védelmet a megváltozott viszonyok közepette. Azonban hiába futottak, ádáz ellenségük, az ember, ott is megtalálta őket és lassan pusztulásra kezdte a bölények fajtáját. Ma már nincs Európában bölény, csak a bialavieci erdőségben maradt meg a legutolsó pár kegyéből négyszáz darab. Száz-három család volt kirendelve a kihaltfélben lévő állatok gondozására és őrzetére, de bizony csak egyre fogytak, nem lehetett bús végzetűket megakadályozni. Legutóbb Radziwill herceg vette őket pártfogásába, így még napjainkban is ott legelészett a kővér prériken vagy hatvan darab.

Azonban most beteljesedik majd az utolsó bölények végzete is. A bialavieci erdő véres küzdelmek központja lett. Elszántan védekeznek ott a visszavonuló lengyelek, a német repülőgépek s a felvonuló ágyú irtózatos tüzeiben. Ki gondol a bölényekkel? Elszaladtak, szétszéledtek, biztos, hogy őket is elérte már rég a háborus halál. Az utolsó bölények tehát nincsenek többé. Ami velük történt, mélységes szimbólum. Az utolsó bölény a nyelvi közhasználatban ugyanis olyasmint jelent, ami elmúlásra van ítélve, de valahogy az újabb időkben is csodálatosképpen megmaradt. Régi Európát jelképezik ezeknek az utolsó bölényeknek az elpusztulása. Régi Európát, amely már az 1914. évi világháborúban is törést kapott, s most napjainkban azon az úton van, hogy végleg elszűnjön a múltba. Nem politikai határok változásaira gondolunk, hanem valami egészen más, megdöbbentően nagy változásra, amely egészen átalakítja ennek a régi kontinensnek képét.

Olyan nagy változások forrnak az idők kohójában, hogy azok eljövendő alakulásairól még csak fogalmat sem tudunk magunknak alkotni. A régi Európa halálos agóniában van, de hogy milyen Európa lép majd a helyébe, arról még réveteg képeletünk sincsen. Szellemileg olyan ez az állapot, mint amilyenben mai szilárd anyaföldünk volt valaha régen, mikor párákból, gőzből, rejtélyes alakulásokból átlépett a kemény hazállapotba. Esmétek, erkölcsök, amelyek eddig irányították, szétbomlottak. Szörnyű vajadás állapotában vagyunk. Quo vadis Európa? Nincs olyan bölcs ember széles e világon, aki meg tudná adni a választ. Mi lesz az eljövendő modern állam szerepe? Milyen szociális elvek fognak kijegyezni a társadalomban? Milyen lesz az új társadalom? Milyen lesz a jövő irodalma? Milyen lesz a jövő művészet? Milyen irányba fognak fejlődni a tudományok? Megvált, vagy végleg elbuktat a technika fejlődése?

Csupa misztikum, csupa felhőkig nyúló kérdőjel ma már az egész világ. Csak egyetlen egy a bizonyosságunk, hogy semmi sem lesz úgy főbbé holnap, mint ahogyan tegnap volt. Utolsó bölényekként hullanak rendre mindazok az ideák, szokások, felfogások, ósrégi megszokottságok, amelyek a Régi Európát s a régi európai embert adták. Egyelőre csak az a bizonyosság, hogy régi értékek pusztulnak és patakokban ömlik a vér. De hogy ez a gigászi vajadás milyen távoli horizontok felé vezet, s megéri-e a jövő a hekatombát, azt nem tudjuk megmondani. Az idő malmait lassan őrölnék. Így számunkra, akik itt állunk a süllyedő s újonnan alakuló Európa peremén, kevés a remény, hogy valaha is megálljunk, merre vezet az új idők gözölgő, ködbe burkolt útja?
(Flaneur.)

PRZEMYSŁT ELFOGLALTÁK A NÉMET CSAPATOK

Párisban komolyan tartanak a Szovjet beavatkozásától
Fegyverszünetet kötött a Szovjet a Távolkeleten
Két angol gőzöst süllyesztettek el a német buvárhajók

Berlinből jelentik: (Dunaposta.) A felszülizsiai polgári közigazgatás vezetőjének rendeletére a felszülizsiai iparvidéket visszacsatolták a német birodalomba és az eddigi vámtárhoz megszüntették.

Londoni jelentések szerint az angol fővárosban számolnak azzal az eshetőséggel, hogy Németország Lengyelországból ütköző államot akar csinálni, miután a régi német területeket maradéktalanul visszacsatolja a birodalomhoz. Nem lehetetlen, hogy az oroszok lakta területeket Szovjet-Oroszország kapná meg semlegességének, vagy esetleges beavatkozásának jutalmaként.

A Saarmelléken visszaverték a francia előnyomulást

Berlin. (Rádiópress.) A német haderő főparancsnoksága jelenti: A német keleti hadsereg déli csoportjai tegnap tovább üldözték a lengyel hadsereg szétszört egységeit. Lemberg kapui előtt tovább folyik a harc.

Przemysl német kézre került.

Újabb német csapatok megerősítették a Kutnáál körülrzart gyűrűt. A német csapatok szorosan a Varsó melletti Praga külváros mellett állanak. Bialistok elesett, a bresz-litovszki fellegvárért még folyik a küzdelem. A főparancsnokság hivatalos jelentése a nyugati harctérrre vonatkoztatva közli, hogy a francia tüzéség Saarbrückennél fejt ki nagyobb tevékenységet. A franciák helyi előnyomulását a német csapatok visszaverték és a francia csapatok

súlyos veszteséget szenvedtek. Légi támadás a birodalom területe ellen nem volt.

PÁRISBAN AGGÓDVA NEZIK A LENGYEL HELYZETET

Párisból jelentik: (Dunaposta.) Párisban aggodalommal fogadják a német csapatoknak Galicia déli részén történő előnyomulását. Rámutatnak arra, hogy milyen veszedelmes helyzetbe kerül Lengyelország, ha a német csapatoknak sikerül megszakítani az összeköttetést Lengyelország és déli szomszédai között. A Jour értesülése szerint a német repülők bombázták a Lengyelországot és Romániát összekötő vasuti vonalat, sőt a német gépesített csapatok megkísérelték tegnap az összeköttetés elvágását is. Mindez az eljárás világos szándékra mutat: a németek el akarják választani Lengyelországot Romániától és meg akarják vetni lábukat a román határon.

Tulzott lengyel jelentés a németek veszteségéről

Berlinből jelentik: A Deutsche Nachrichten Büro közli: Francia lapok lengyel jelentés alapján azt írták, hogy a lengyelek 13.000 német foglyot ejtettek, 170 harciocsit zsákmányoltak és 220 repülőgépet lőttek le. A német hadvezetés szerint ezek az adatok légbőlkapottak. A német hadsereg és légi haderők veszteségeire vonatkozólag a hadvezetés kijelenti, hogy a lengyel adatoknak csak egy töredéke felel meg a valóságnak. A lengyel kísérletnek nyilvánvalóan az a célja, hogy a lengyel hadsereg összeomlását leplezze.

HÁBORÚBA AKARJÁK SODORNI AMERIKÁT

Berlinből jelentik: (Rador.) A Német Távirati Iroda titkázását jelentette be Bidle varsói amerikai nagykövét azon kijelentése miatt, hogy a német repülők tudatosan bombázták Varsó melletti villáját. A Német Távirati Iroda szerint a légi rajoknak az a feladatuk, hogy katonai célpontokat bombázzanak és nem Bidle lakását. A nagykövét jelentése azt a célt szolgálja, hogy Amerikában németellenes hangulatot teremtsen, éppen most, amikor a kongresszus összeül. A rejtett cél az, hogy az Egyesült Államokat is bevonják a háborúba.

EGY NÉMET REPÜLŐCSOPORT 74 LENGYEL GÉPET LŐTT LE

Berlinből jelentik: (Dunaposta.) Genzen repülőszázados vadászrepülő csoportja az elmúlt napokban légi harcok során 74 lengyel repülőgépet lőtt le.

VILMOS EXCSÁSZÁR FIAI ÉS UNOKAI A LENGYEL FRONTON HARCOLNAK

Amszterdamból jelentik: (Rador.) A Havas ügynökség jelenti Doornból, hogy a volt császár valamennyi fia és unokája, akik fegyverviselésre alkalmasak, elutaztak a lengyel frontra és ott részt vesznek a harcokban. A családnak csak egy tagja maradt Göring marsall vezérkaránál.

SÜRGŐS SEGÍTSÉGET KÉRNEK A LENGYELEK ANGLIÁTÓL

Rómából jelentik: (Stefani.) Az olasz sajtó londoni jelentés szerint Racinszki gróf londoni lengyel nagykövét tegnap átnyújtotta az angol kormánynak a lengyel kormány jegyzékét, amelyben Varsó hathatós és sürgős segítséget kér. A lengyel jegyzék utal arra, hogy Lengyelország nem lesz képes tovább ellenállni a nagy fölényben lévő német haderőnek, ha nem kap azonnal komolyabb segítséget Angliától.

TALLINBA MENEKÜLT EGY LENGYEL TENGERALATTJÁRÓ

Tallinból jelentik: (Rador.) A Stefani iroda jelenti: Az Orzel nevű lengyel tengeralattjáró váratlan megérkezése óriási szenzációt keltett. Ezt a hajót nemrég angol hajógyárban építették és két hét óta fői főnyi személyzetével a nyílt tengeren cirkál. Miután élelmi és fűtőanyagkészlete elfogyott és a legénység egy része beteg lett, kénytelen volt semleges kikötőbe menekülni. A gyengélkedő tengerészeket és a parancsnokot kórházba szállították, a többieket pedig koncentráció táborba vitték.

NEURALGIA
FEJFAJÁS
HÜLES ELLEN

ANTINEURALGIC

JAWOL

Kapható gyógyszerárakban
és drogueriákban

Kétszeresére emelik az Oroszországból Németországba hozandó áruk mennyiségét

Amszterdamból jelentik: (Rador.) A Telegraph című lap úgy értesül, hogy a német kormányozható leghajókat Oroszország és Németország között kereskedelmi forgalom céljaira használják fel. Német gazdasági körökben arra gondolnak, hogy főleg petróleumot lehet majd szállítani ilyen úton. Arról is szó van, hogy a 200 millió márkás külkereskedelmi forgalmat 400 millióra emelik fel.

BRAUCHITSCH TÁBORNOK SZEMÉLYESEN VEZETI A NÉMET TÁMADÁST

Zalescikió jelentik: (Rador.) A Havas iroda jelenti: A német előnyomulás veszített erejéből abban a percben, amikor a lengyel és német haderő létszáma kiegyenlített. Az észlelhető nehézségek még jobban fokozódnak. Két csatában, amelyek közül az egyik nyugaton folyt le a pomerániai és poseni lengyel csapatok háttámadhatták az ellenséget Lodz és Varsó között. A másik csata délen folyt le és itt a németek nem tudták kitűzött céljukat: Lemberg elfoglalását végrehajtani, annak dacára, hogy a repülőgépek hatalmas előnyt jelentenek számukra. Megállapítható, hogy Brauchitsch tábornoknak személyesen kellett átvenni a mechanizált hadsereg vezetését. A lengyeleknek három elemmel kell felvenni a harcot és pedig a német légirajok megsemmisítő tulajdonságát, a rendkívüli szárazsággal és a lengyelországi németek kémkedésével.

BELGA HADIHAJÓ ELSÜLLYEDÉSE

Berlinből jelentik: (Rador.) A Német Távirati Iroda jelenti: A Reuter ügynökség londoni jelentése arról számol be, hogy egy angol hadihajó és egy mentőhajó Anglia déli partvidékén segítséget nyújtott egy süllyedőben lévő belga hajónak. A megmentett tengerészek a kórházban elmondották, hogy hatalmas robbanást éreztek és ebből az angolok azt a következtetést vonták le, hogy a hajót megtorpedózta egy német tengeralattjáró. A Belga Távirati Iroda jelentése szerint a belga hajó utasait és legénységét megmentették és azt is jelentette, hogy nincsen bizonyított arra, miszerint a hajót torpedó súlyozta volna el.

VILNÁT BOMBAZTA A NÉMET LÉGI HADERŐ

Varsóból jelentik: (Rador.) A lengyel rádió jelenti: Pénteken délután négy óraker négy nyolc német repülőgép bombázta Vilnát és több, mint kétszáz bombát dobta le a város központjába. Az áldozatok száma rendkívül nagy.

GAMELIN TÁBORNOK HADIPARANCSA A VÉRVESZTESÉG ELKERÜLÉSÉRE

Baselből jelentik: (Dunaposta.) Gamelin tábornok, a francia hadsereg főparancsnoka, hadiparancsot adott ki és abban a német fronton küzdő csapatok parancsnokait felhívja, hogy a kellően elő nem készített akciók és támadások felesleges vérvesztéssel járnak és ezeket ezért kerülni kell. — A franciák nehéz tüzérsége a Saar-fronton tűz alatt tartják azokat a pályaudvarokat, amelyeken keresztül német erősítések érkezhettek. A Saarbrücken és Saarleuten között a francia bombavetőket sorozatos támadást intéztek a felvonulóban lévő német csapatok ellen.

PÁRISBAN EL VANNAK KÉSZÜLVÉ, HOGY OROSZORSZÁG BEAVATKOZZIK A HÁBORÚBA

Párisból jelentik: (Rador.) A Havas ügynökség jelenti: A lengyel hadsereg válságos helyzetével foglalkoznak főhelyen a szombaton megjelent francia lapok. A német páncélos divíziók új módszert alkalmaznak az elfoglalt területe-

ken, de ennek ellenére megvan még a remény, hogy a lengyel hadsereg, amelynek főereje még érintetlen, ellen fog tudni állni. Ezt a lehetőséget támogatja még az a körülmény is, hogy az esőségek következtében a folyók és mocsarak környékén a nehéz tankokat és a nehéz tüzérséget nem lehet majd használni a németeknek. Szovjet-Oroszország magatartása is nagy aggodalomra ad okot. Még nem látni tisztán, hogy mit szándékozik tenni Oroszország, de

megvan a valószínűsége annak is, hogy közvetlenül beavatkozik a háborúba.

Az Izvesztija című lapban ugyanis cikk jelent meg, amely szerint valószínűleg harcra fog lépni Oroszország, mert nagy figyelemmel kíséri a

Amerikát nyugtalanítja a mandzsukuói fegyverszünet

Washingtonból jelentik: (Rador.) Azok a hírek, amelyek a mandzsukuói és mongóliai határon keletkezett konfliktus ügyében történt orosz-japán fegyverszünetről számoltak be, mely benyomást váltottak ki a kongresszus körében. A képviselők általában azon a véleményen vannak, hogy

az új helyzet hozzájárul ahhoz, hogy rövid időn belül megszüntessék a háborús anyagok kivételének tilalmát.

Bloomnak, az amerikai külügyi bizottság elnökének az a véleménye, hogy a fegyverszünet tulajdonképpen csak kísérleti léggömb, amelynek az a célja, hogy az érdekelt felek megállapíthassák, hogy

milyen visszhangot vált ki világszerte az orosz-japán megkötés.

Több tagnak az a véleménye, hogy az orosz-japán közeledés veszedelmet jelent az Egyesült Államok számára és ezért meg kell szüntetni a fegyverkiviteli tilalmat.

Az amerikai diplomáciai körök behatóan foglalkoznak az orosz politikával és felteszik a kérdést, hogy milyen újabb meglepetést tartogat az a politika Európa számára, a német-orosz megnevezési egyezmény megkötése után. A hivatalos körök tartózkodóbbak, mint bármikor és bizonyos aggodalommal tekintik az orosz csapatösszevonásokat.

Az a fenyegetés, amely a német-orosz együttműködésről szól, élénk aggodalomra ad okot.

Ez a fenyegetés jelentős tényezőként szerepel majd a kongresszus ama vitájában, amelyet a semlegeségi törvény módosításáról folytatnak.

hadműveletek eredményét. Ha Oroszország tényleg beavatkozik a háborúba, az első sorban a Balkánon éreztetné a hatását,

mert Törökország nem tűrheti a Közel-Keleten ezt a fenyegetést. Ha Oroszország Németország oldalán beavatkozik a háborúba, úgy az orosz kommunistaellenes hatalmak is kénytelenek lesznek résztvenni a konfliktusban. Ezek között lennének Németország volt szövetségesei is. A semleges államok magatartása is mindinkább válogóssá válik, különösen Svájcé, amely ország nem kíván a brit blokádját újabb akadályoktól gátolni.

OROSZ—JAPÁN FEGYVERSZÜNET JÖTT LÉTRE

London. (Rádiopress). Moszkvában hivatalosan megerősítik, hogy Molotov külügyi népbiztos és Togo moszkvai japán nagykövet pénteken egyezményt írtak alá, amely végetvet a külső Mongólia és mandzsui határon levő és az utóbbi időben állandóan határviszálynak.

1. A japán-mandzsui csapatok és a szovjet-mongol csapatok szeptember 16-án 2 óraker beszüntetnek mindenféle egymás ellen irányuló tevékenységet.

2. A japán-mandzsui és a szovjet-mongol csapatok azon a vonalon maradnak, amelyet szeptember 15-ig elfoglaltak.

Hangoztatja a megállapodás, hogy a két fél csapatainak képviselői haladéktalanul megkezdik az arcvonalakon az egyezmény végrehajtását, kicserélik halottait, sebesültjeiket és foglyait. Megkezdte az egyezmény jött létre, hogy a vitásá vált határok megállapítására a két fél bizottságot alakítson és ez a bizottság azonnal megkezd munkáját. Az egyezmény megkötésével egyidőben Suchanin a tokiói szovjet orosz ügyvivő nagykövetté neveztek ki. Tokiói politikai körökben kijelentették, hogy

az egyezménynek messze menő jelentősége van és ez a megállapodás alkalmas arra, hogy a további megértés útját egyengesse a két nagyhatalom között.

A nemzeti szocialista és kommunista hadjárata teljesen jelentéktelenné szűrítik le azokat a felszólalásokat, amelyek az amerikai elszigetelő és politikaija mellett tartanak ki.

Egy másik jelentés szerint az Egyesült Államok külügyminisztériumában nem kellet meglepetést az orosz-japán fegyverszünet híre mert erre el voltak készülve, annak ellenére, hogy eddig erre semmi jel se mutatott. Ez a fegyverszünet lehetőséget nyújt Oroszországnak arra, hogy még jobban beavatkozzon a lengyel konfliktusba, másrészt pedig Japán Kínába küldhet olyan seregeket, amelyek eddig a Mongólia és Mandzsúria közötti határon foglaltak helyet. Hivatalos körök kijelentik, hogy az Egyesült Államok nem maradhat érdektelen a Kínában folyó hadműveletekkel szemben és többek között utalnak a kilencthatalmi egyezményre is.

AZ UNIO MOSZKVAI NAGYKÖVETÉ HAZA KÜLDI AZ AMERIKAIKAT

Newyorkból jelentik: (Dunaposta.) Az Associated Press jelentése szerint az Egyesült Államok moszkvai nagykövetsége az Oroszországban tartózkodó valamennyi amerikai turistát felszólította az ország azonnali elhagyására.

A PÁRISI ÉS LONDONI SZOVJETKÖVETSEGEK SZEMÉLYZETÉNEK FELE VISSZATÉR

Rómából jelentik: A Popolo di Roma moszkvai értesítése szerint Molotov külügyi népbiztos elrendelte, hogy a londoni és párisi szovjet orosz nagykövetségek személyzetének fele azonnal térjen vissza Moszkvába. Az utasítás első sorban a nagykövetségek kereskedelmi és katonai képviselőire vonatkozik.

VIDÉKIEK FIGYELMÉBE!

MINDENKI FIGYELMÉBE!

A legszebb, legcsodásabb, legdrágább és legjobb film
MA és MINDEN NAP a

SCALA-ban

GUNGA DIN

Mindenkinek meg kell nézni!

Vasárnap délelőtt 11 óraker rendes helyárakkal: „GUNGA DIN” — Hétfőtől kezdődőleg minden nap délután 3 óraker „GUNGA DIN”

UGOSZLAVIA FELVESZI A SZOVJETTEL A DIPLOMACIAI VISZONYT

Rómából jelentik: (Dunaposta.) A Messaero szerint előkelő jugoszláv személyiség érkeztet Moszkvába és valószínűleg kísérletet tesz arra, hogy Szovjet-Oroszország és Jugoszlávia között tárgyalások induljanak meg a diplomáciai viszony felvétele érdekében.

LINDBERGH FIGYELMEZTETI AMERIKÁT AZ ELSZIGETELŐDÉS FONTOSSÁGÁRA

Newyorkból jelentik: (Rador.) A Német Távirati Iroda jelenti: Lindbergh ezredes rádión nyitva fel az amerikai népet arra a veszélyre, amely akkor fenyeget, amikor az Egyesült Államok belekeverednek az európai konfliktusba. Lindbergh hangsúlyozta, hogy Amerika biztonsága nem függ össze a háborúban való részvételrel, sőt biztonsága annál nagyobb, minél távolabb tartja magát a konfliktustól. Nem szabad felejtetni, hogy az Egyesült Államok határa az Atlanti Óceán és ez igen súlyos akadályt jelent legmodernebb légitársaságok számára is. Az Egyesült Államok most választhat: vagy teljesen távolmarad az európai kérdésektől, vagy beleavatkozik azok megoldásába. Ha ez utóbbit választja, akkor az amerikai fiatalság millióit kell majd feláldozni.

KITERJESZTIK AZ UNIO VÍZHATÁRÁT

Washingtonból jelentik: (Dunaposta.) Roosevelt elnök a tegnapi sajtóértekezleten kijelentette, hogy az Egyesült Államok vízhatárakat jóval a parti vizeken túl fogják kiterjeszteni, hogy így jobban megvédhessék érdekeiket és semlegességüket. Egy újságíró megkérdezte, hogy az elnök a parti vizek kiterjesztését nem-e a Rajna határáig vette tervbe, mire Roosevelt mosolyogva válaszolt: — Az én övintézkedéseim nem fognak túlterjedni a sós vizeken.

HULL ÉS A JAPAN NAGYKÖVET TÁRGYALÁSA

Washingtonból jelentik: (Rador.) Horiuchi washingtoni japán nagykövet ma megbeszélést folytatott Cordell Hull amerikai külügyi államtitkárral a nemzetközi helyzetről.

HA AMERIKAI HAJÓT MEGTORPEDOZNAK...

Rómából jelentik: (Dunaposta.) Az olasz lapok washingtoni jelentése szerint Edison államtitkár jelentette, hogy az Egyesült Államok kormánya em tñri semlegességének megsértését és ha hajót megtorpedóznak, egy a legszigorúbb intézkedéseket fogantatósítaná.

ELLENŐRIZIK RÓMÁBAN AZ ÉLELMISZER- ÁRAKAT

Rómából jelenti: (Dunaposta.) Mussolini elrendelte az élelmiszer kereskedelem ellenőrzésére állítható szerv létesítését. Miután a külföldi élelmiszerbehozatal korlátozták, szeptember 21-től az asz gázművek naponta csak 7 órán át dolgoznak.

SZERZŐDÉS KÉSZÜL TÖRÖKORSZÁG ÉS A SZOVJET KÖZÖTT

London. (Rádiopress.) Az angol-török szerződéssel kapcsolatos tárgyalások akadályokba ütköztek a Törökországnak nyújtandó 60 millió fontos hitel ügyében. Az előzetes megállapodás szerint a hitelösszegből Anglia 15 milliót fizetett volna ki azonnal, míg a többit fegyverkezési cikkekben kellett volna, hogy szállítsa. A mai nemzetközi viszonyok között a fegyverek szállítása lehetetlenné vált Anglia részéről. Jól értesült török politikai körökben megerősítik azt a hírt, hogy

Törökország és Szovjetország között új szerződésről folynak tárgyalások.

A hír szerint Saracioglu török külügyminiszter már a szerződés aláírására utazik Moszkvába.

BULGÁRIA SEMLEGESSÉGI NYILATKOZATA

Szófiából jelentik: (Rador.) A miniszterelnök péntek esti ülésén elhatározta, hogy az általi tartalmú semlegességi nyilatkozatot teszi közzé:

Tekintettel a nemzetközi helyzetre és az események fejlődésére, Bulgária tovább folytatja a két politikáját és semleges marad.

SPANYOLORSÁG MEGVÉDI SEMLEGES- SÉGÉT

Londonból jelentik: (Rador.) A Daily News híradója a spanyol hadsereg részleges mozgósításával kapcsolatban azt a véleményét fejezi ki, hogy a spanyol kormány biztosítani akarja az ország semlegességét

Aranyér ellen Goedecke féle Anusol!

Letartóztatják az ír köztársasági vezetőket

Dublinből jelentik: Az ír kormány hírszolgálati irodája szombatra virradó éjszaka a következő nyilatkozatot tette közzé:

Az ír kormány meggyőződött arról, hogy Irországban bizonyos személyek fegyvereket és robbanó anyagokat rejtgetnek törvénytelenül tiltott és az államra nézve veszélyes célból. Ily körülmények

közt a kormány a közbiztonság fenntartása érdekében elhatározta, hogy intézkedéseket tesz olyan személyek ellen, akiknek üzemei károsak az állam biztonsága szempontjából.

Dublinből jelentik: (Dunaposta.) A rendőrség osztagai megkezdtek az ír köztársasági hadsereg vezetőinek letartóztatását.

Az első gyaloghadosztály két rendelete

13. rendelet

Az első gyalogsági hadosztály Temesvárott székelő parancsnoka Dragalina Cornel tábornok, az 1938 február 11-én megjelent, az ostromállapotról szóló rendeletörvény alapján kiadta a 13 ik számú rendeletét, amely szigorú tilalmakat és rendelkezéseket tartalmaz. A rendelet, amelynek hatálya a hadosztályparancsnokság egész területére, tehát Temesortontól, Arad, Krassó és Szörény megyékre terjed ki, szigorúan megtiltja a külföldi rádiókból, vagy újságokból vett hírek terjesztését és tendenciózus kommentálását, de a román rádióállomások és lapok által közölt hírek tendenciózus kommentálását is a román állammal, illetve nemzettel való vonatkozásban oly módon, hogy azok nyomán pánik keletkezzen, vagy a közvéleményre riasztólag hassanak. Tilos a lebegyezett rádiókészülékekről a pecsétek eltávolítása, illetve a készülék bekapcsolása.

Szigorúan tilos a rádiókészülékeket megsemmisíteni, vagy megromláni abból a célból, hogy a hatóságok le ne peccéthessék, illetve el ne vehessék azokat.

Tilos idegen államok, vagy államfők díszereje, ha a díszerej mögött irónia rejlik, vagy nemzeti érzéseket sért meg. Tilos bármilyen olyan ténykedés, amely a nemzeti érzület megsértésére alkalmas, így a nemzeti lobogóval, a nemzeti himnuszszal, az államnnyelvel, vagy a nemzeti ünneppapokkal szemben tanúsított tisztetlenség, az állami intézmények és a nemzet történelmének lebecsülése, továbbá minden olyan nyilatkozat, amely az előzetes katonai kiképzést, vagy az országőrség intézményét diszkreditálja, vagy amely az ifjúságnak ezektől az intézményektől való távolmaradást célozza.

Tilos minden olyan agitáció, vagy nyilatkozat, amely az uccákon, tereken, vagy nyilvános helyiségekben, vagy magánlakásokban is, amely az állam biztonságát, vagy a közrendet veszélyezteti.

Tilos minden szabotázs a hadsereg munkatársainak, vagy olyan munkáknak a megsemmisítése, amelyek a hadsereg céljait szolgálják.

Tilos a katonai hatósági, és közhasznú berendezések lefényképezése, lerajzolása, vagy felvételése, a katonai hatóságok engedélye nélkül még akkor is, ha ezek a rajzok, vagy fényképek nem bírnak szándékkal készülni.

Tilos az állami, katonai, vagy polgári hatóságoknak az állambiztonság és a közrend érdekében tett intézkedéseinek bírálatát, úgy szintén tilos polgári személyeknek, vagy polgári hatóságoknak is oly dolgokba beavatkozni, amelyek a hadsereg, tekintélye fegyelme és presztízse alá tártoznák.

A rendeletbe ütközik, ha valaki a hadseregről bármilyen módon sértő, vagy lekicsinyítő módon nyilatkozik. Ha egy köz- vagy magántisztviselő, vagy bárki más kedvezőtlenül nyilatkozik a hadseregről, vagy annak egy tagját megsérti, továbbá, ha valaki a hadgyakorlatok, vagy csapatösszevonások színhelyén egy katonai személy, vagy a hadsereg szolgálatában álló polgári személyt megsért, inzultál, vagy tetfelg bántalmaz.

A rendeletbe ütköző cselekményt követ el az, aki a hadsereg vagyonának alkalmatosságait megromlaltatja, vagy kincstári állapot megsebesít, aki vonatkozik a rekvirált bizottság előtt megjelenni, vagy aki a rekvirált ingóságokat megromlaltatja, megsemmisíti, illetve a saját tulajdonát képező rekvirált állományokat megsebesíti, hogy azok ne legyenek elrekvirálhatóak, továbbá az a tisztviselő, a rekvirálás alól való elvonáshoz segédkezet nyújt. Végül, aki vonatkozik a hadseregnek azokat a helyiségeket rendelkezésre bocsátani, amelyek tisztak, legénység, állatok, vagy eszközök elhelyezésére szükségesek.

A rendelet ellen vét az is, aki a csapattestekről, katonai és polgári hatóságok elhelyezéséről való, vagy valótlan híreket terjeszt, tekintet nélkül arra, hogy voltak-e a dolognak következményei, vagy sem, továbbá az a személy, aki indokolatlanul katonai egységek közelében tartózkodik.

Amenyiben a fenti cselekményeket hazaárulási, vagy kémkedési céllal követték el, az idevonatkozó szakaszok mérvadók.

A rendelet értelmében szigorúan tilos mindenféle statisztikai adatok gyűjtése az illetékes hatóságok előzetes engedélye nélkül. Katonai csapatösszevonások, vagy katonai munkák területén szigorúan tilos katonai térképeket használni.

A fenti cselekmények, amennyiben súlyosabb beszámítás alá nem esnek, egy hónaptól két évig terjedhető fogazással és a törvényes mellékbüntetéssel sújtattak. A korábban kiadott rendeletek érvényben maradnak.

14. rendelet

Mi, Dragalina Cornel tábornok, az 1. gyalogsági hadosztály parancsnoka, tekintettel az 1938. február 11-én kelt 856. számú rendeletörvényre, amely megjelent a hivatalos lap 34. számában és amely által az ostromállapotot az általános biztonság és a közrend érdekében az ország egész területére kiterjesztették, elrendeljük a következőket:

1. SZAKASZ. Szigorúan tilos minden bírálat vagy bármilyen eszközökkel való megnyilatkozás egy idegen állam mellett, vagy ellen, ennek államfője, kormánya, katonai parancsnoksága ellen, továbbá a nemzetközi élet minden személyisége ellen, vagy az illető államok nemzeti szimbólumai ellen, amennyiben ezek a bírálatok, vagy megnyilatkozások nyilvános helyiségekben, az uccán, vagy magánösszejöveteleken hangzóttak el.

2. SZAKASZ. Szigorúan tilos hamis, vagy elferdített hírek közlése, vagy olyan természetű híreknek a közlése, amelyek révén Románia kedvező nemzetközi vonatkozásai egy másik államhoz veszélyeztetve volnának, vagy pedig ezek által az általános véleményt igaztatják és ennek következtében a közrend megzavarása következne be.

3. SZAKASZ. Mindazok, akik a fenti rendelkezések ellen vétnek, a 2. hadtest katonai bíróságai elé kerülnek és egy hónaptól két évig terjedő büntetésben részesülnek. Az 1938 évi és az ostromállapotra vonatkozó törvény 5. szakasza alapján mellékbüntetések is alkalmazhatók a büntetőtörvénykönyv 25. szakaszának értelmében.

4. SZAKASZ. A katonai és polgári rendőrség tisztjei megbízást kaptak ezen rendelet végrehajtására, amely rendelet a nyilvánosságra hozatal és a kifüggesztés időpontjában lép életbe ezen parancsnokság egész területén.

Timisoara, 1938. szeptember 17.

DRAGALINA J. Corneliu tábornok, az 1. gyaloghadosztály parancsnoka,
DAVIDESCU V. V. alezredes, vezérkari főnök,
VLADDESCU PANTAZI őrnagy-hadbíró, katonai ügyész.

Középiskolai diákok figyelmébe!

Matematika- és fizika-szakos egyetemi hallgatóknak, ki a mai bizonytalan helyzetre való tekintettel, csak jövőre folytatja tanulmányait, hajlandó, különösen matematika és fizikából korrepetálni. Bővebbet telefonszám 20—85. — III. Bulevardul Carol 7. szám

A világ majdnem minden nyelvét beszélte Mentelin Dávid, a magyar Diogenes, akinek lépcsőházában volt a lakása és a csupasz földön ócska pokroccal takarózott

A boldogság a mindentől és mindenkitől való függetlenség.

Azt hirdette és így is élt Diogenes, a nagy görög bölcse, aki Krisztus előtt 414-ben született és a legnagyobb igénytelenség közepette mégis kilencven esztendőskor ért meg. Nem vállalt közhivatalt, nem szegődött el senkihez, mert független és boldog akart maradni. Ház helyett hordóban lakott és élelmét gyakran uccai hulladék között kereste. Ruháira egyetlen köpenyből állott. Nappal abban járt, éjjel azzal takarózott. Ezekivül volt még egy kenyérszákja és fából való ivópohara. Nem sokra becsülte kortársait, akiket tudatlanoknak, önzőknek, irigykedőknek, nagyravágyóknak, hazugoknak mondott. Egy alkalommal nappal égő lám-

Méltó utód — Kétezer év után

Kétezer évnek kellett eltelnie, amíg Diogenesnek méltó párja akadt a magyar Mentelin Dávidban. Mentelin Dávidot az egész világ tudósai Diogenesnek neveztek el és ezen nevezet alatt emlegetik ma is. A magyar Diogenes címmel német, francia, angol és olasz nyelven könyveket írtak róla és számtalan azoknak a cikkeknak a száma, a melyek róla a földkerekség minden táján különböző tudományos folyóiratokban megjelentek.

Néhány hét múlva százhatvan éve lesz annak, hogy Mentelin Dávid 1779. október 1-én született és három év előtt volt száz esztendeje, hogy élete befejeződött. Ez a kettős forduló időszakos teszi a róla való megemlékezést.

Pozsonyban látta meg a napvilágot és ott végezte el az elemi iskolát és a gimnáziumot. Mint középiskolás diák egyre a könyveket falta. Nemcsak szépirodalmat olvasott, hanem rávetette magát a történelemre, földrajzra, számtanra, természettanra. Aztán elkerült Prágába, ahol hittudományt és bölcsészettel hallgatott. Már akkoriban foglalkozott nyelvészettel is. Magyar anyanyelvén kívül folyékonyan beszélt és írt már abban az időben németül, latinul, görögül, franciául, olaszul, angolul és héberül. Amikor aztán úgy találta, hogy Prágában mindent megtanult, ami ott megtanulható volt, elgyalogolt Berlinbe. Ott folytatta a tanulást és közben, akárcsak Prágában, úgy tartotta fenn magát, hogy egy-két tanítványt vállalt. Akadt volna neki sok tanítványa is, de csak annyi pénzt akart így szerezni, hogy szerény hónapos szobára és száraz kenyérré teljen. Független akart lenni mindentől, mert szüksége volt sok szabad időre, hogy tanulhasson. A berlini egyetemen különböző fakultások tanárainak előadásait hallgatta, majd késő éjjelig a nyilvános könyvtárakat bujta.

VISSZAUTASITOTTA AZ EGYETEMI TANSZÉKET IS.

Tudásának hamarosan híre ment és tanszéket ajánlottak fel neki a berlini egyetemen. Az ajánlatot nem fogadta el és kijelentette:

— Nem köthetem le magamat, mert független akarok maradni. Szeretnék azonban mégis kis pénzre szert tenni, hogy elmehessek Párisba tovább tanulni.

A berlini egyetem ösztöndíját akart neki adni, de visszautasította. Kijelentette, hogy ingyen nem fogad el semmit, mert függetlenségének a rovására menne. Ha pedig függetlenségén bármi csorbát esnék, fogyatékossá válnék boldogsága is.

Mentelin Dávidról hallott Isenburg-Birstein hercege és elvitte a Májna melletti Offenbach városban levő kastélyába a gyermekeihez nevelőnek. Ezt az állást Mentelin már csak azért is elfogadta, mert az ősrégi várkastélyban több százados könyvtár volt, amelyben szabadon buvárolkodhatott.

A herceg a fiatal tudóst kiruházta és mindenhol bőségesen ellátta, ezenkívül még tisztes fizetést is adott neki. A pénzből Mentelin semmit sem költött és mindent félretett. Egy esztendő múlva zsebre vágta megtakarított pénzét, összecsomagolta könyveit és elutazott Párisba.

AGYRAJÁRÓ LETT PÁRISBAN.

A francia fővárosban már nem hónapos szobát, hanem csak hónapos ágyat bérelt egy tömegszálláson. Elcélzására is keveset költött. Beérte

pással járt az uccán és amikor kérdezték, miért teszi ezt, azt felelte: Embert keresek! Elcseszés, csipős szellemességeket mondott. Nehezteltek rá, de mégis nagyra becsülték. Nem alázkodott meg a hatalmasok előtt sem. Tudásának híre eljutott Nagy Sándor királyig is, aki nem állította a fáradságot, hogy elmenjen Korinthosba az öreg Diogeneshez. A bölcse éppen a homokban hevert a napon és amikor meghallotta, ki a vendége, nem állott fel, hanem megkérdezte, mit akar. Az uralkodó és filozófus között beszélgetés fejlődött ki. Nagy Sándornak nagyon tetszettek Diogenes találó válaszai és végül megkérdezte, hogy mit kíván tőle. Alj félre a napból, — felelte Diogenes —, nem látod, hogy árnyékot vetsek rád?

kenyérrel. Kijelentette, hogy finom falatokkal egy év alatt egész életére jóllakott a hercegi kastélyban és minden falás kenyérhez oda tudja képzelni magának a sült liba, a fácánpecsenye, a pástétom, vagy más pompás étel ízét. Nem nélkülözte a herceg remek pincéjének borát sem, mert a vizet mindig jobb italnak tartotta a bornál. Ruhára sem költött semmit.

De a pénze mégis hamarosan elfogyott. Állandóan ott settenkedett a Szajna partján levő antikváriusok ládá körül és nagy érzékkel válogatta össze a ritka becsü tudományos könyveket, amelyekért semmi pénzt sem sajnált.

Mentelin Dávidot csakhamar megismerték a párisi egyetem tanárai és a francia akadémia tudósai. Szívesen beszélgettek és vitáztak vele. Válaszait, nézeteit igen értékesnek tartották.

A Sorbonne tanácsa meghívta, hogy tetszése szerinti szakmából tartson előadásokat az egyetemen. Mentelin Dávidról ugyanis meggyőződtek, hogy egyforma kiváló tudós a bölcsészeten, nyelvészeten, matematikában, hittudományban, természet-tudományban, földrajzban, csillagászatban. Mentelin azonban a megtisztelő meghívásra így válaszolt:

Lépcsőházban volt a lakása és a földön aludt

Pénze pedig nem igen volt. Már lakásra sem tellett. A francia akadémiától kérte, hogy a lépcsőházban a lépcsőhajlat alatt lakhasson. Az akadémia kényelmes szobát ajánlott fel neki. Nem fogadta el, mert nem tudott érte fizetni és ingyen nem akarta. Erre megengedték neki, hogy a lépcső alá telepedjék. Ezért úgy fizetett bért, hogy magára vállalta a lépcsőház takarítását és mindannyiszor megharagudott, ha a portás — akinek erre utasítása volt — ebben megelőzte. A lépcső alatt volt néhány ládája. Ezeket tartotta könyveit és jegyzeteit. Egy kisebb láda volt a széke, egy nagyobb pedig az íróasztala. Mínt hogy gyakran késő éjjelig írt és olvasott, tanult, a portásnak meghagyta az akadémia elnöke, hogy a lépcsőházban ne oltsa el a gázlámpát. Mentelinek bebeszéltek, hogy azért ég egész éjjel a gáz, nehogy betörők látogassanak el az épületbe. Tudták, hogy nem fogadta volna el a világlátást, ha tudja, hogy miatta van az. A földön aludt és amikor lefeküdt, egy ócska pokrócba göngyölté be magát. Az a pokróc volt a derékajla és a takarója is. Télen ezt a szakadt pokrócot terítette magára, ha a városba ment. Volt ezenkívül egy agyagkorsója. Ezzel maga hozott minden reggel a Szajnából vizet ivásra. Kenyérrel és gyümölcseivel egyebet nem evett. Ruhát, fehérneműt és cipőt, amikor már nagyon lerongyolódott, csak úgy fogadott el valamelyik tudós társától, ha valami tudományos feladatot végzett el cserébe.

1822-ben a francia kormány biztos megélhetést akart Mentelinek juttatni. Volt az államnak egy nagy könyvtára, amelyben sok kevésbé ismert nyelvű könyv volt. Megbízta Mentelint, hogy ezt a könyvtárt lajstromozza és az ezotikus és keleti nyelvű könyvek tartalmát is megírja pár sorban. Ugy számították, hogy Mentelin három-négy évig is

Öregségem könnyű lett, mert visszakaptam egészségemet.

ezt írja nekünk levelében C. Georgescu kedő. T.-Măgurele, Str. Căpt. Stănculescu 12. aztán így folytatja:

71 éves vagyok. Évek óta gyomorbeteg szíven szenvedtem és szédüléseim voltak annyira, hogy ágyban kellett maradnom az erős gyomorégés és erjedési fájdalmak miatt. Két vegyületet, „GASTRO-D.” elhasználása után gyomorbetegjesen helyrejött. Hálám jeléül ajánlottam ezt a kitűnő gyógyszert mindazoknak, akik megérdekeztek tőlem, miként lehetséges az, hogy miközött egészségem lettem, amikor azelőtt olyan súlyos gyomorbetegben szenvedtem... „A levél Hálakódó szavakkal végződik.

A GASTRO-D. gyógyszer ma már olyan, mint a kincse az emberi társadalomnak, hogy sokszor alig diagnoszkálható gyomor-, bél-, epe-, vesé- és májbetegedéseknél, emésztési zavaroknál rövid kúra után kitűnő eredményeket értek el vele. Orvosok is ajánlják.

A GASTRO-D. kapható gyógyszerárakban és drogériákban, vagy postán megrendelhető. A leveleit utánvét mellett Császár E. gyógyszerárán, București, Calea Victoriei 124.

— Amíg a magam tanulását nem fejeztem be, addig nem vállalom mások tanítását.

— És meddig akar tanulni?

— Sajnos, be kell fejeznem halálom pillanatában, de remélem, hogy erre egyhamar még nem kerül sor.

A VILÁG MAJDNEM MINDEN NYELVÉT BESZÉLTE.

Párisban megtanult perzsául, hinduul és kínaitul. Aztán nekilátott az arab nyelvnek. Az egyetem egyik tudós tanára megkérdezte, miért tanulja az arab nyelvet?

— No haljja, monsieur, — csodálkozott lenn, — hetven millió ember beszéli az arab nyelvet! Érdemes tehát megtanulni!

És néhány hónap múlva már eredetiben olvasta régi arab tudósok műveit.

Megtanult azután még egy csomó nyelvet és csakhamar azt beszélték róla, hogy több nyelvet tud, mint Mezzofanti Giuseppe biboros, aki pedig ötvennyolc nyelven beszélt és írt.

Nagy ritkaság volt, hogy Mentelin rászánta magát és valamely szaklapra cikket írt egyik, a másik tudományú tárgyáról. Ilyenkor a tudósok a világ minden részéről elhalmoztak gratulációkkal és érdeklődő levelekkel. Felkeresték leveleiknél többek között a magyar bírói Farkas és a német Gauss matematikusok. Mentelin azonban csakhamar abbahagyott a cikkírással, mert unta a levelezést és sajnálta rája a pénzt.

eldolgozik a könyvtárban és utána majd adnak neki más megbízást. Azonban Mentelin egy hónap alatt végzett a munkával és nem fogadott el többet, csak egy hónapi fizetést. Kijelentette, hogy azért nem fogadott, mert sok tanulnivalója van és ezért nem vállal más megbízást.

A SZAJNÁBAN LETTE IALALAT.

1836. december 22-én reggel hat órakor — mint minden nap, — fölkel, kiséperte lakásátán magára terítette a pokrócot, fogta korsóját és a Szajnára ment. Megmosakodott és arcát a székelt tartotta, hogy megszáradjon. Aztán újból a vizbe hajolt, hogy korsóját teli merítse. Akkor megállt, elvesztette egyensúlyát és beleesett a folyóba. Néhány óra múlva feltűnt az akadémia portásának, hogy Mentelin szokása ellenére nem tért haza. Keresésére indult és a Szajna partján megtalálta a korsóját. Másnap a viz kivetette a holttestét. Mentelin a francia tudományos világ minden kiválóságát érte utolsó útjára és a temetésén számos méltóság beszéd hangzott el.

Könyveit és kéziratait a francia tudományos akadémia őrizi. Rengeteg kézirat maradt unta. Sajnos azonban, nem tudják hasznát venni. Az ok az, hogy a szokása, hogy minden lim-lom hulladékot papírra írt sűrű sorokban, apró betűkkel. De mit el is tudnak olvasni, nem igen értik. Mentelin ugyanis is a sok nyelvből, amelyet beszélt, saját magának mára külön nyelvet alkotott és azon írta tudományos munkáit.

A francia akadémia most újabb Diogenes vár, akinek talán sikerül a magyar Diogenes zor nyára értékes munkáit francia nyelvre áttenni.

Kubán Eln.

Lelkiismeretbeli munkaszolgálat

Ideje volna már egyszer nyíltan és leplezetlenül beszélni a sok ígéretes és biztató megnyilvánulás mellett azokról a visszás jelenségekről is, melyek az ittlő magyar ifjúság népközösségbe szervezésének előkészületei folyamán — mint annak idején, a néhai Magyar Párt megalakulása és küzdelmei kapcsán — éreztették hatásukat.

Rendkívül hosszadalmas volna reámutatni mindazon világnézetit, társadalmi és gazdasági tényezőre, mely fiatalsgunk lelki és szervezeti egységbe tömörítését előnyösen vagy hátrányosan befolyásolta. Hosszadalmas volna s jelen körülményeinkre való tekintettel kevésbé alkalomszerű. A jobb belátás és öntudat ugys győzött. A legutóbbi napok jelenségeinél mégis megállunk, mert ezek a szőrványos, alapjukban véve a magánkezdeményezésen, túlnemmenő tünetek az avatatlan szemléletben, a felelőtlen, könnyelmű szalmaláng-természetekben vagy a kárörvendő kivüállókban könnyen azt a benyomást kelthetik, hogy fiatalsgunk a népközösségi létkérdések felismerésében és azok vállalásában minden, csak nem — egészséges.

Fiatal magyar testvéreim!

Nem tudom, hányan vagytok, csak azt, hogy sokan, igen sokan, akik egymás mellett élünk és egymás mellett dolgozunk. Élünk, hogy küzdjünk és küzdünk, hogy éljünk. Tény, hogy szeretnők szívünk, agyunk, két kezünk munkájával előbbre lendíteni saját jövőnk és népi közösgünk ügyét. Ott lebeg felettünk az egyéni megélhetés és érvényesülés gondoljai s árnyai mellett a népi közösg megparancsoló szükségse s a gyermekkorunkban belénk oltott imádság szavait sem mondottuk ki talán nagyobb áhitattal, mint manapság ezeket a szavakat: népi öntudat, közösg hivatástudat, lelki egység.

A népközösségi gondolat elválaszthatatlan a mi mindennapi életünkötől. Amikor önmagunkért küzdünk, egyben népi közösgünket is erősítjük és viszont, népközösségi sikereinknek kihatása lesz az egyéni egzisztenciális érdekekre. Lehet, hogy a részletkérdésekben külön véleményt és külön szempontokat képviselsz, fiatal magyar testvérem; lehet, hogy kételyeid vannak a kulturszervezkedés akadálymentességét illetőleg, a valóság mégis csak az, hogy vagy a népközösségben, vagy sehoh. Érezned kell a mai súlyos időköz illő önfegyelmzés és céltudatos együttműködés szükségességét. Érthető, hogy elkedvetlenedsz, amikor hosszú tanácskozásokat és túl sovány eredményeket látsz, hiszen az ifjúság minden téren tempót kíván és a gyors tevékenység szükségességét érzi. De bizonyára azt is tudod, hogy nem jó fejjel neki menni a falnak. Végül: igazságos érzésű magyar ember nem vonja kétségbe, hogy a radikális megoldás a leggyorsabb ut a népi közösg útjának egyengetésében. — de ki veszi lelkére az elsietés lábában elsikkadó értékeket?

Sokszor hallottuk mi fiatalok, mit várnak tőlünk s mi is éppen eleget szavaltunk arról, mit szeretnénk látni és tenni. Jöjjenek végre a tettek is! Az egység, öntudat, munkavállalás tettei! Az alexandriai könyvtárban nem fért el annyi könyv, az egyiptomi gulákban annyi kőkoeka, mint amennyi nagyképi frázist, ígérést, mellvegegetést és könyöklést összehordott már a programtalanság némely kérdésben. Láttunk öreg és fiatal kertészeket, akik tehetetlenül totyogtak vagy kapkodva magyarázhattak a paragrafus-virággyak körül, ahelyett, hogy két marokra fogták volna az ásót és kivetették volna ami kivetni való s elültették azt, amit gyarapítani, megtartani érdemes és szükséges. A cél világos ismerete helyett előrefukarkodott a tudákkossá, a szájalás felcsapott bátorságnak, sőt önértetnek, az öntudatot elsikkasztotta nem egy esetben az üzlet s a közérdekből hátsasló lett, a mit az egyéni önzés és stréberség nyergével ülték meg. Mindezt azonban ismét fölhánytorgatni kinek lehet érdeke? A hibák megbosszulták magukat, nem kell tetemre hívni külön őket.

Nem tagadhatjuk, — nincs értelme tagadni, — még nagy az úr a lelkekben és még sok hiány pótlandó. Nem tartunk egészen ott, amit egészséges közösgégi szellemnek, bajtársiaságnak, egyetemes népi munkafrontnak nevezhetnénk. Ez máról-holnapra nem is valósul meg. Szervezeti iskolázottság, kitartás, áldozat és hősies odaadás kell ahhoz, hogy olyan fiatal nemzedék nevelődjék fel, mely már elindulásában kifogástalan anyag a népközösségi munka és vezetőkénzés számára.

Hová mitsem tettél, kincset ne keress, ott. Indokolatlan az idősebb nehezítése a fiatalság közéleti iskolázatlanságát illetőleg. Törődtek-e vele ugy és annyit, amennyit a közösgégi örváltás most megkövetel tőlük?! Nem! Amit ez a fiatalság elsajátított, azt jórészt önmagának köszönheti s azoknak a keveseknek, akik soha-soha szünetek meg érdekében sikra szállni. A vezetők nem teremnek a réten s a gyárkémények tövében. Vezetőket nevelni kell s ha hiányznak, kevesen vannak, azt jelenti, hogy keveset neveltek... Ez is igazság. Mindezt azonban fölhánytorgatni kinek lehet érdeke? A hibák magukban hordozzák bűnhődésüket s inkább azon legyünk, hogy a keserű tanulság nyomán új elhatározások és új tettek fakadjanak.

A névsorok és programbeszédok után indunia kell a tervszerű, egységes népközösségi önfejlesztő és önmegtartó tevékenységnek. Tulajdonképpen csak akkor jön létre a közösg, amikor munkába áll. Addig csak papíron léteznek s a sajtóközleményekben. Kell, mert lelkesít az elindulás dicsérete, de népi fegyelmünk és komolyságunk nem elégedhet meg avval, hogy ime megalakultunk. Azonnal munkához látni! Keményen, bátran és egységesen. Ne törődjünk a duzzogókkal. Hiszen a legkritikusabb pillanatokban mindig voltak s lesznek akadályok; szájtátó, egymáson rágódó nyárspolgárok vetődnek utunkba, akik pokoli gyönyörűséget vetnek valami jó ügy megakasztásában. Legújában már a fiatalság jelszavával is felléptek ilyen félrenézők. Szélsőjobb, vagy szélsőbal, az nekik szinte mindegy. Fontos, hogy kikapcsolódjanak a középúton haladó táborából s a végtetek felé sodródva, valóságos társadalmi gerilla-harcot kezdenek el saját faj- és hittestvéreik ellen. Ha az alkalom úgy hozza, felveszik valamelyik importált szellemi irányzat pózait, jelszavait, köszöntését s azután gyi, neki! Kritizálnak, becsmérelnak, szidnak mindent, ami régi, ami mult, ami tradíció. Ha tehetnék, irtanánek és robbantanának. Minden gesztusuk elutasító, minden izomrezdülésük megvetés és pökhendiség. Kisértetiesen hasonlít ez a magatartás gyermekkori katonásdiájtásunkhoz, azzal a különbséggel, hogy mi azt annakidején nem vettük komolyan.

Magyar ifjúság, vigyázz!

Az erdélyi mult, az erdélyi szellem és az

Városhy Margit

október hó 1-én

testarányosító- és ritmikus torna-tanfolyamait

III., Strada Doja 19 sz. alatt újból megkezdli.

erdélyi életlehetőségek tiltják az ilyen kalandokat. Tiltják mindenkinek, tiltják annak a néhány próbálkozóknak is. A keresztény nemzeti öntudat nem fér össze a centrifugális erővel. Keserű kiábrándulás és csalódás lehet az ára a külön utakon való mászkálásnak. Egy a hitünk, egy a sorsunk, egy az utunk: a népközösségi egység. A fiatalság széles tömegei ezen az uton járnak. A magyar fiatalság zöme realista és józan. Számol az adottságokkal. Öntudatos társadalmi élete most van kibontakozóban. Mindenkinek itt a helye.

Akinek megadatott a szó és cselekvés letehetőse és tehetsége, helyrehozhatatlan mulasztást követ el, ha oktan duzzogásában félreáll. Jól néznék ki, ha mindenki így gondolkodna: nem állhat élre, akkor tehát félre...

Álljunk a sorba!

A komoly építőmunkát végzők sorába.

Vigyünk ebbe a sorba lelkesedést és küzdő szellemet s akkor az élre is az kerül, aki tudásban és példájával odavaló. Hogy az igazán dolgozó fiatal magyar értelmiség, iparosság és munkásság energiái nem nyertek még megfelelő bekapcsolódást a népközösségbe, az annak tulajdonítható, hogy szóhoz engedték jutni a handabandázókat, a középszerűeket, a hangoskodókat. Ezeket szerencsére lefegyverezte a többség higgadt, erélyes fellépése. Jusson végre szóhoz a hit, a munka, az áldozat. Az akarnokok könyöklése ne keserítsen senkit. Annál keményebb és szívósabb közéleti tevékenységet látnak az eszmék, szándékok és vezetők körül.

A népközösségi ügye lelkiismeretbeli munkaszolgálat. Behívója a faji hovatartozás, munkatere a mindennapi élet, jutalma az építés és segítés boldog tudata. Bizunk abban, hogy a magyar ifjúság minden igaz tagja beáll ebbe a népközösségi munkaszolgálatba, mert tudja, hogy számára nincs másút helye.

Dolgoznia s élnie itt kell!...

Kulesár Kálmán

Albániában: Visszaadják a becsületét annak, aki vérbosszút állt a családján vagy a vendégén esett sérelmen

Tiránából írják: Az olasz fasiszta akadémia több tudósából álló bizottságot küldött az albán hegyekben lakó malisszor törzsekhez. A bizottságnak

az a célja, hogy Albánia régi profétájának és törvényhozójának, Lek Dukadzsinnek a nép száján élő törvényeit összegyűjtse és a szokásjog élő törvényeit összegegyeztesse a modern olasz jogalkotással.

Lek Dukadzsin törvényei az albán hegylakók között ma is érvényben vannak. Ezek a tanítások szentesítik a vérbosszú intézményét és az asszonyi hűtlenség és engedetlenség halállal való megtorlását. A Lek Dukadzsin-féle törvények alapján a vének tanácsa ítélkezik minden főbenjáró bűnyben

és visszaadja becsületét annak, aki vérbosszút állt a családján vagy a vendégén esett sérelmen.

Ez a rehabilitáció igen körülményes perrendszert formaszögkhoz van kötve, mert nem adja vissza a férfi becsületét, ha a vérbosszút ünnep alkalmával követte el, vagy ha az áldozat nő, vagy gyermek társaságában volt. A vének tanácsa csak egyhangú ítélettel menthet fel, vagy ítélhet el. Ha egy törzsfő a vének tanácsában a többiekkel ellenkező álláspontot foglal el, ezt az egyet kicsérélik és két másik köztiszteletben álló öregembert hívnak be bíról.

Lek Dukadzsin szokásjogként megörzött tanításai az élet minden viszonylatát szabályozzák s az olasz tudományos bizottság feladata lesz most először írásba foglalni a szkipéttárok földjének a hagyományoknál is erősebb, iratlan törvényeit.

PER HAMUPIPŐKE KÖRÜL

Ez a mese azoknak szól, akik a háborus világban menekülnek a Reuter, a Stefani és a DNB közléseitől, zenés műsorra csavarják a rádiót, ha híreket kezd bementeni és nem rajzolnak szegény Lengyelországról térképeket. Milyen jó is volt abban az időben, amikor először hallottunk Lengyelországról! Ez régen volt, amikor Lengyelország voltaképpen nem is volt még, illetve már nem létezett. Egy kis kacsával kapcsolatban értesültünk Lengyelországról. Valami „kis kacska fekete tóba fürdött meg, mert anyjához készült Lengyelországba...” Gyermekekorus dalolta el ezt a nagy eseményt. Daloltuk, de a misztikus és örökké rejtélyben maradt dolgok tömege bontakozott ki fantáziánkban. Miért volt a kis kacsának anyja Lengyelországban? A sárga kis szárnnyasnak hogyan kerülhetett olyan messzire az anyja és miért nem vitte magával, ha neki oda kellett mennie? Most persze a kis kacska megy oda utána. Nem is megy, csak „készül”. A lányok dalolták így és megfogták a kis szomszédnők kezét. A lányoknak nagyon tetszett, hogy a kis kacska „készül”. A férfi az megy, a nő „készül menni”. Folyamatos esemény a nő távozása. A kis kacska is megfürdött előbb a fekete tóban. Lengyelországba menet fekete tóban kell megfürödni, milyenek lettek a sárga pihék a fekete tó vizétől és mi mindent csinál egy kis kacska, míg elmeni készül? Hányszor nézte meg magát a tükrökben és nem-e tartotta tulajdonosnak sminket, élénken az ajakuzst, jaj mit szól majd hozzá az anyja Lengyelországban?

Azóta sok vonatkozásban hallottunk Lengyelországról, hallottunk most is eleget anélkül, hogy a Reuter vagy a Havas beszámolna arról, hogy a kis kacska anyjával mi történt, elérte-e még a sárga crepdesinbe öltözött leánya, nem-e tartott soká a „készülés”? Éneklék-e a dal a zöld pázsiton a lányok, tudják-e, hogy most kockázatos valakit elküldeni Lengyelországba? Mi tudjuk... és tudjuk azt is, hogy a gyermekdal szent értelmetlensége semmivel sem zavarosabb, mint ez az egész élet. Tudjuk, hogy meghazudtolják a meséinket és a nagyok fontoskodása ösztösképi a játék, a dal, a mese illúzióit.

Igy jártunk egy mesével is a héten. Elmondom, mert most ugyem történelmi érdekes a világban. A fekete tó kis kacsájának idejéből maradt az önk és a magam emlékeiben egy kedves, házias leánynak a képe, aki ott élt át a házánál, de csunyául dolgoztatta mindig a mostohája. Hamupipőkének hívták, a világ összes gyermekei rajongtak az egyszerű leányért, aki nem járt estként táncolni a kávéházakba, hanem otthon fosztotta a tollat, vagy pörkölte a kávé és vasalta be a ruhát késő éjszakáig. Egyszer mégis kíváncsi lett, hogy milyen a jazz-band, a tánc, a slowfox, elment a bálba, de ekkor az történt vele, hogy míg a ruhatarban a hócipőjét egyik lábára felhuzta, a másik lábáról leesett az aranyos, estélyi cipelő és Hamupipőke sietségében a cipőten lábára húzta fel a másik hócipőt. A pártatlan maradt kis bálicipőt egy fiatal, gazdag gyáros találta meg, aki gazdag zsákányával nevető arccal tért vissza a bárban ülő társasághoz és volt szeretői, egy csomó fiatalasszony előtt kissé spicces fővel jelentette ki:

— Hölgyeim, azt a nőt, akinek ilyen icurkacipurka, édes piskótalába van, feleségül veszem, ha addig is élek...

A hölgyek kocintottak, de lopva asztal alá néztek a saját és sajnosan meglevő két cipőjükre és megállapították, hogy a méretben óriási eltérés van. Valóban Hamupipőkének bámulatos kis lába volt. Ezek meg mind olyan nagy lábón élő hölgyek voltak.

Másnap a gyáros befutatta titkárijával az összes cipőkereskedéseket, hogy ki vásárolta meg a kérdéses cipőt, sőt amikor a puhatólozás eredménytelen maradt, a titkár hóna slatt a drága kis aranycipővel a szomszéd városba is átutazott. Semmi eredmény. A cipőkereskedők kijelentették, hogy a kérdéses hölgy egy maradványban vásárolhatta a cipőt, mert ilyen kis számokat ott szoktak idénként értékesíteni. Megjelent az újságokban az apróhirdetés:

Royal-grillben félcipőjét elvesztő hölgy közölte címét kiadóban „Fényes jövő” jellegre.

Amikor a dajkám a mesében eddig érkeztet, elaludtam, amint az életben is rendszerint elaszom a happyandeket. Hogy Hamupipőkének mégis elérte a szerencse, most tudtam meg, öreg fejjel. Olivastam ugyanis egy amerikai lapban, hogy a Chiropodist Association Michigan, vagyis a michigani cipőkereskedők szövetsége kérte a minisztert, hogy rendelje el ennek a mesének az eltűlését. Az indoklás roppant egyszerű:

1. Ez a mese tönkreteszi a női lábakat.
2. A mesét hallgató kislányban az marad meg, hogy a mesebeli hercegek és gyáriparosok a kicsi lábú nőket imádják, ennél fogva
3. gyermekekortól kezdve igyekeznek lábukat apró cipőkkel nyomorítani és mindig kisebb számot mondanak be a cipőkereskedésben és tentaluzsi ki-

nok közt is elismerik a szűk cipőkről, hogy jó. Csak-hogy eljőjön értük a mesebeli herceg.

4. Ezáltal anyagban sokkal kevesebb fogy, mint amennyi a női lábak térfogata szerint fogyni kellene.

5. Azt a téves illúziót és ábrándozást kelti a lányoknál, hogy majd eljön a mesebeli herceg és a hercegeket megvádóval azzal, hogy kizárólag a kicsiny lábú nőket szeretik.

6. Mindez káros az erkölcsre, az egészségre és a cipőipar gazdasági érdekeire.

Hát ez szörnyű vád. Egészen biztos, hogy holmi otrombalábú nők fogtak össze ellened, kis Hamupipő-kém, ezzel a Michigannal! Megölik a mesét. A mesét akarják meggyilkolni, az édes leányálmot, hogy eljöhet egy mesebeli herceg kifizetéssel és újévkor rennumerációval. Nem istentelen gondolat ez? Hát akkor már Pirokska sem érezheti magát biztonságban, még ha a farkassal is kötne megneemtámadási szerződést? A Jancsit és a Juliskát falánkság miatt kitalithatnak Németországból? Oh, Hőfeherke, hogy nem hasad meg az üveg a koporsódon ilyen szörnyűség hallatára!

Itt áll előttem kislány szemmel Hamupipőke, úgy ahogy a szakajtó mellől felkelt és kérdem: lehet-e ilyen házias leány a vádlottak padjára ültetni, csak azért, mert sietségben egyik cipőjét elvesztette a bárban? Főtárgyalást kellene tartani Hamupipőke ügyében és ítélettel kimondani, hogy maradhat-e, vagy sem a meséskönyvben, rábizhatjuk-e kislányaink lelkét és ki ő, kacérkodó nő, aki elhajigálja félcipőjét, vagy az a szende teremtes, aki ül a meséskönyv illusztrációjában, ablakot tisztít, míg nővérei készülnek a bálba?

Az ítélet így hangzana (persze Michigan Corporation azt még fellebezhet):

Hogyan lehetne 1948-ra felszabadítani az ópium rabjait

Genfből írják: A Népszövetség keretén belül működik az ópiumkereskedelem leküzdésére alapított bizottság, amelynek legújabb jelentéséből kitűnik, hogy egyes kormányok erőteljesebb akciót sürgetnek a tiltott ópiumkereskedelem leküzdésére.

Az ópiumkereskedelem elleni bizottság huszonhat évvel ezelőtt alakult meg és tizennyolc éve a Népszövetség igyekszik végrehajtani az illegális ópiumkereskedelem ellen hozott határozatokat. Az ópium használatát a hágai nemzetközi határozatok szabályozzák, amelyek kimondják, hogy az ópium előállítására szolgáló növények termesztését ellenőrzés alá kell venni, nehogy a fölös mennyiségű ópiumot orvosi és tudományos célokra kívül más célokra használhassák.

A LEGNAGYOBB BŰN.

A nemzetközi bizottság jelentése megállapítja, hogy ennek a veszedelmes méregnek az általános használatát, illetőleg titkos élvezetét nem sikerült megakadályozni.

Még ma is évenként emberek ezrei pusztulnak el fizikailag és erkölcsileg

csak azért, mert egyes kormányok nem tudnak kellő érvényt szerezni a szigorú nemzetközi határozatoknak.

Különösen Kínát érinti az ópium titkos élvezetének kérdése. Csang-Kai-Seknek, Kína diktátorának felesége még 1937-ben egy nyilatkozott, hogy a kínai népet az ópium népszerűsítésével akarják demoralizálni, fizikai s erkölcsi ellenálló erejét megtörni, hogy adandó alkalommal kábítószerekkel vesztegethessék meg őket és kényszerítse őket a hűségük fel az ópium mamonáért mindent feláldozó szerencsétlen páriákat.

Elmondotta Csang-Kai-Sek felesége azt is, hogy a legmagasabb állásokat betöltő kínaiak között is pusztít az ópium szenvedélye.

Az ópiumszendélyt mint az emberiség ellen elkövetett egyik legnagyobb bünt bűnt bélyegezte meg

és remélte, hogy a genfi nemzetközi akció az egyes kormányok támogatásával sikerre vezet.

Genf azonban eddig még nem tudott megfelelő radikális rendszabályokat keresztülvinni. Mandzsurriában és Észak-Kínában például az utóbbi időben szaporodott a mákiültetvények száma. Kínában virágzik az ópiumcsempészet és a tiltott ópiumévezet. A kínai kormány kétségbeesett erőfeszítéseket tesz az ópiumszendély leküzdésére. A hivatalos becslések szerint Kína évenként nyolcszor olyan

Értesítés!

Tisztelettel értesítem a n. é. közönséget és vevőimet, hogy

szücsüzletemet és műhelyemet

újból megnyitottam, ahol a szakmába vágó minden munkát olcsón, szakszerűen és a legkényesebb ízlésnek megfelelően készítek. Szíves partfogást kér:

BOTZ KÁROLY

szücsmeister, I., Bulev. Regele Ferdinand I. Lloyd-sor, a volt Winternitz-üzlet mellett

— Hamupipőkéket fel kell menteni, mert amióta az eszünk tudjuk, sőt talán még régebben is, a szolid házias leány mintaképe, akinek története az tanítja, hogy nemcsak a flirtölő, hanem az anyjának segítő leány is csinálhat jó parthit. Ezzel a tény nyel Hamupipőke eszményül szolgálhat a fiatal leányok számára, akik ugyanazt a karriert néhány számmal magasabb cipővel is megfuthatják. Ez a mese azt tanítja, hogy nem a kicsiny láb, hanem a munkás élet hozza a jó vőlegényt. Igaz ugyan (a) ítéletekben mindig egy kicsit a vesztes felet is vizsgálhatni kell), igaz ugyan, hogy a tényállás szerint még a legszolidabb és legszebb leány sem megy férjhez, ha magát véka vagy szakajtó alá rejti és ezért legalább egyszer el kell mennie a kávéháza táncolni, de mindezt szembenáll a kihallgatott Herce. Mesebely vallomása, aki azt mondotta, hogy a hölgyek előtt tett kijelentését spicces állapotban mondotta, de voltaképpen így akarta mondani:

— Hölgyeim azt a nőt, aki ebből a Sodomából és Gomorrából egy elrohan, hogy a félcipőjét itt felejté, azt a nőt én feleségül veszem.

nagy mennyiségű ópiumot fogyaszt, mint a világ többi része együttesen.

Az ópium élvezetét az állandóan harcban álló kínai tábornokok népszerűsítették az alsóbb néposztályok tagjai között.

Az ópium ugyanis kitűnő üzletnek bizonyult és ezért az egyes tartományok urai kényszerítették a farmereket, hogy ne rizst, vagy gabonát, hanem ópium előállítására alkalmas növényeket termeljenek. Az ópiumot könnyen és magas áron el lehet adni és így a tábornokok kincstárába állandóan befolytak a magas adók.

KÓRHÁZ ÉS HALALBÜNTETÉS.

A régi, szétbuzó Kína bűneit vezekli le most a kínai nép. Csang-Kai-Sek kormánya rendkívül szigorú törvényeket hozott az ópiumfogyasztás megállítására. A törvény értelmében

az ópium rabjait közönséges bűnösöknek tekintik.

Amikor, első ízben érik őket tetten, a bűnösöket nem bíróság elé állítják, hanem ingyenes kórház kezelésben részesítik. A visszaeső bűnösöket azonban már büntetéssel sújtják. Ha harmadszor is rákapják az ópium rabjait a veszedelmes kábítószere élvezetén, a törvény értelmében halálbüntetésre sújtják.

A Kínában dolgozó európai orvosoknak egy legnagyobbnak problémája az ópiumszendély leküzdése. Vannak, akik a radikális megoldás hívei és minden átmenet nélkül vonják meg a mérget a betegetől, az orvosok többségének azonban az a felfogása, hogy fokozatosan kell leszoktatni az ópium rabjait a mérge élvezetéről.

A világ hivatalos évi ópiumfogyasztása 290 tonna.

Ezzel szemben tiltott ópiumszívásra a világ — a ganszint és Kínát is beleértve — évi háromszáz tonna ópiumot fogyaszt.

Ha a kormány valóban le akarja küzdeni az ópium élvezetét, tiz éven át meg kell állapítani a világ ópiumszükségletét és el kell érni, hogy évenként tiz százalékkal csökkenjen a tiltott ópium felhasználás. Ha minden kormány befertá ná ezt az előírást s az évi tiz százalékos csökkentést valóban keresztüli is tudná vinni az illegális ópiumkereskedelemben, 1948-ban teljesen megszűnne már az ópium tömegfogyasztása.

Egyelőre azonban nem lehet megvalósítani ezt az egyöntetű és sikerrel kecsegtető nemzetközi akciót.

Reformok forradalom nélkül Görögországban

Jubilál a háromszendős Metaxas-uralom

Augusztus 4-ikén volt három esztendeje, hogy Ioanis Metaxas, Görögország miniszterelnöke, a királytól kapott megbízás alapján felfüggesztette a parlamenti alkotmányt, feloszlatta a politikai pártokat és tekintélyalapon kezdett kormányozni. Metaxas ismérle hosszú ideig nagyon népszerű volt a politikailag hagyományos fegyelméletlen görög építők előtt. Ma sem nagyon népszerű, de három év eredményei után végre kezdik elismerni.

Nem volt könnyű Metaxas helyzete a nemzetközvéleménnyel szemben sem. A demokratikus nyugati országok közvéleménye és sajtója, különösen Angliában, gyorsan megalkotta véleményét és biztos volt abban, hogy ha Metaxas egyáltalán uralon tudja magát tartani, a nemzeti szocializmusnak valami balkáni változatát fogja a görög népre ráköszokolni.

A következők nem váltak be, sem az egyik, sem a másik irányban. Német politikusokat és gazdasági embereket, utójára a mult év őzén, mindig ziven láttak vendégül Athénben, de azért soha nem fenyegetett az a veszedelm, hogy Görögországot a „keletre terjeszkedő német birodalom előretá- bástyája” legyen.

Metaxast belpolitikai kérdésekben éles ellen- sít választotta el mindig, már kormányra kerülése előtt is, a venizelista belpolitikától. De külpolitiká- ban ő is megőrizte a nagy krétai patriótai csodá- tramétfő ruganyosságát. Bizonyítják ezt a ta- zaszí események.

METAXAS — ÉS A KOCKÁZAT, AMIT VÁLLALT

Metaxas miniszterelnök neve elég ismeretes a nemzetközi közvéleményben, de egyéb alig és nem igen ismertek azok a körülmények sem, amelyek az 1936 augusztus 4-iki változáshoz vezettek.

A görög miniszterelnök most 66 éves. Katona- színek készült és mint katonaiskolai növendék a orosz Királyi Katonai Akadémia tagja volt. Katona- tanulmányait Németországban kitüntetéssel végezte és Németország iránt érzett rokonszerve- nég ebből az időből származik. A hadseregben tá- ornoki rangot ért el. Tizenhat évvel ezelőtt, 1923- an kezdett politizálni, mint a venizelista köztár- aságiak által szétbomlasztott monarchista párt új- zásvezetője. Venizelosz ettől az időtől kezdve vég- llenessé maradt. A köztársaságiakkal való éles el- entéte miatt még 1923-ban el kellett hagynia Gö- rögországot és akkor két évet emigránsként Páris- ban töltött. A parlamentbe 1927-ben került be, mint az akkor már majdnem hatvan főnyi monarchista párt egyik vezére.

Metaxas az ezután következők nyolc évben csend- en és kintárással dolgozott és készítette elő II. György király visszatérését. A fordulatot is polgár- áboru hozta meg, az 1935-i flottatámadás, Veni- elosz utolsó kétségbeesett kísérlete a hatalom vis- zászerzésére. A flottatámadást leverték: Venizelosz löbb Rómába, majd Párisba menekült. II. György irály még ugyanabban az évben visszatért Görög- rszágba. November 25-én foglalta el újra trónját egy ünnepeg keretében.

A király szeretete volna, ha visszatérésére ösz- szehívhatná volna az egymással viszálykodó pártoka- t és új életet önthetett volna a pártarcokban teljesen elerőtlenedett parlamenti kormányzatba. Szerenésélességére kormányalakításra Demerd- ziszt szemelte ki. Az új miniszterelnök már kine- vezésekor súlyosan beteg volt és nemsokára meg is- halt. A sors különös szeszélye folytán akkor né- hány hónapon át a halál játszott a legfőbb szere- pet a görög politikai élet irányításában. Egymásután haltak meg a pártvezérek, Kondylisz, Tzaldarisz és párisi száműzetésében az őz Venizelosz. Az 1936- ban tartott választások ezenfelül még teljes politi- cai bizonytalanságot is teremtettek. Márciustól kezdve, Demarisz halála után, Metaxas lett a mi- niszterelnök. Az új miniszterelnökről közudmá- nu volt, hogy ő a király legbizalmasabb embere. A avasz folyamán a belpolitikai viszonyok csak nem ukartak javulni. Julius második felében Thessalo- níkiben véres kommunista lázadások törtek ki. Ekor a király is megelégette a meddő pártviszályko- lást és így kapta meg Metaxas az uralkodói feha- lalmazást az augusztus 4-iki alkotmányfelfüggesz- ésre.

Semmi kétség nem lehet afelől, hogy II. György király elhatározása kockázatos lépés volt, de az a feladat, amelyre Metaxas miniszterelnök vállalko- zott, még nagyobb kockázatot s mindkettőjük szá- nára a legsúlyosabb felelősséget jelentette. Külpo- litikailag bizonyos mértékig talán befolyásolhatta a

király és a miniszterelnök elhatározását az a hely- zet, amelyet 1936 nyarán a Földközi-tenger me- dencéjében Olaszország győzelmé és az akkor meg- indult spanyolországi polgárháboru idézett elő. Vala- mit sürgősen és erőlyesen tenni kellett, de ettől a szemponttól eltekintve is, az ország szociális vi- szonyai halaszthatatlanul szükségessé tettek olyan reformpolitikának megkezdését, amelyet az akkori parlamenti és pártviszonyok között lehetetlenek lettek volna. Forradalom vagy tekintélyi kormány- zással végrehajtott reformpolitika között kellett választani. A tekintélyuralom bevezetésének nép- szerűtlensége súlyos veszedelmet jelentet a király és a miniszterelnök kísérletére. Legalább egy esztende- ge nem is volt bizonyos, hogy a kísérlet sikerrel jár-e és a hihetetlen szociális elhamarkodottságban élő, de demokratikus szabadságjogait feltékenyen őző kispolgár nem buktatja-e meg az új rendszert.

Metaxas azonban és vele együtt mindig szoros együttműködésben a király higgadt, nyugodt politi- kai bölcsessége, elhárította a veszedelmet. Ennek több oka volt. Először is a közvélemény látta, hogy az új irányzat gondosan megőrizi az előző külpoli- tikának jól bevált ruganyosságát és mindenféle me- crev tétel visszautasításával csak a görög nemzeti érdekek szolgálatára törekszik. De, ami minden másnál fontosabb, az új rendszerben megvolt az a józan mérséklet, hogy sohasem törekedett totaliz- musra. Azt megkövetelte, hogy kitűzött feladatai- nak végrehajtásában ne háborgassák, de nem nyult bele a totális politikai rendszerek kizárólagossági jogával az egyének életében sem. Görögországban mai napig sincsenek zsinas ingeket viselő légiók. Az ifjúság megszervezésére sokat tett és tesz a Meta- xas-kormány, mert hiszen Görögországban évről- évre fejlődik ma is a cserkészmozgalom, ami totális

politikai berendezkedés mellett elképzelhetetlen vol- na.

Az a pozitív szociális munka pedig, amelyet a Metaxas-kormány uttörőként végez Görögországban, nemcsak lefagadhatatlan érdeme az új irányzatnak, hanem valósággal történelmi küldetése is.

A GÖRÖG REFORMKORSZAK JELENTŐSÉGE

A Metaxas-kormány munkája a szociális tör- vényhozás reformkorszakának megkezdése volt. Nem szabad és nem lehet csodálkozni, azon, hogy a tár- sadalmi átalakulásnak erre a munkájára Görögor- szág nem választotta a parlamenti kormányzat és törvényhozás tetszősebb utját. A demokráciá- nak francia változatát, ha bizonyos elkerülhetetlen defektusokkal is, ezek az országok meglepő alkalm- mazkodással át tudták venni. De már a parlamenti módszerek bevezetésével mindenütt baj volt: vég- kép nem sikerült sehol sem. Ezen nem is szabad cso- dálkozni, mert a parlamenti formák életképességé- hez az alkotmányos jogfolytonosságnak olyan szá- zados hagyományaira van szükség, amilyenekkel Svájc és Hollandia határaitól keletre egész Közép- és Kelet-Európában csak kevesen rendelkeznek.

A görög miniszterelnök személyében már nincs annyi egyéni varázs, mint akár Kemálban volt, vagy van Mussolinéban. De ez a munka, amelyet eddig elvégzett, azt bizonyítja, hogy vezetésre és ami ép- pen olyan fontos, alkotásra termett államférfi és igen jó politikus is.

Reformok pedig valóban vannak az elmúlt há- rom évből, bár ez még igen rövid idő ilyen gyökeres, ha nem is forradalmi vagy totális változások létre- hozásánál. Népegészségügy, a mezőgazdaság feka- rolása, a legszükségesebb munkásjóléti törvényhozás, a honvédelem nagyarányú fejlesztése és ezek mellett az ország igen zilált gazdasági viszonyainak rendezése: ezen az öt alapvető téren ért el a Metaxas- kormány rövid három év alatt igen tekintélyes eredményeket.

Tlyen módon a minden forradalmi megrázkódtatás nélkül végrehajtott rendszerváltozás harmadik évfordulóját, augusztus 4-ét, a jól végzett munka tudatában ünnepelhette meg uralkodójával és kor- mányával együtt a történelem új korszakát élő Gö- rögország. M. G.

Londonban mindenki magával hordja gázálarcát

Este koromsötétben járnak az emberek, divatbajött a zseblámpa és a — kiskocsmá

Londonból jelentik: Az angol rádió, a BBC új sorozatot kezdett, melynek címe: „Ma Angliában”.

Anthony Wimmert, az angol rádió rendezője állítja össze a sorozatot az elsőnek Simpkins tizedes és Nesbitt Sellers, egy Londonban tartózkodó u- zszelendi újságíró számoltak be a háborus Angliában szerzett tapasztalataikról.

Simpkins tizedes, aki 21 éves katona és most az angol hadügyminisztérium előtt álló őrségnél szolgál, a legkülönösebbnek azt találja, hogy ma Angliában a polgári lakosság minden tagja kivétel nélkül gázálarcval a vállán jár éjjel- nappal az uccán.

Az elsőtétítés Simpkins tizedes szerint olyan töké- letes, hogy a koromsötét uccákon az emberek a szó szoros értelmében tapogatóznak.

De még így is minduntalan összeütköznek a szem- bejövőkkel.

A középületek előtt a területiális hadsereg tar- taléka áll mindenütt őrséget Londonban. Ezek 45— 55 év közötti önkéntesek, akiket augusztus 25-én mozgósítottak. Még a londoni hadügyminisztérium előtt is ennek az öreg gárdának tagjai állanak őrsé- get.

Nesbitt Sellers újszdeli újságíró szabadságát töltötte Londonban, amikor a háboru kitört. Nem tudott már hazajutni, így most egy londoni lapnál dolgozik. A legmegrendítőbb élménye az volt, amikor vasárnap, szeptember 3-án a Downing Streeten állt, a miniszterelnöki palota előtt és közvetlenül a hadüzenet kihirdetése után

egyszerre megszólaltak a légvédelmi szirénák.

Az emberek bámuló szemmel az eget kutatták az ellenséges gépek után, míg a rendőrök az óvóhe- lyekre nem terelték őket. Nem tört ki pánik, inkább csodálkozva, értelmetlen fejcsóválással men- tek az emberek a földalatti óvóhelyekre, ahol be- szelgetve, cigarettázva, olvasva töltötték az időt. A légvédelmi szirénák megszólaltatásának nem vol- tak komoly okai. London ellen nem indult repülő- támadás, csupán félreértés volt a riadó.

Nagy benyomással volt az újszdeli újságíró- ra a londoni kórházak kiürítése is. A súlyos bete- geket hordágyon, mentőkocsikon szállították el és órákon, sőt napokon keresztül tele volt a kórházak környéke hordágyakkal.

A londoni rendőrök a háboru kitörése után felcserélték megszokott nemez sisakjaikat komoly acélsisakkal. A londoni „bobbik” egyszerre sokkal kisebbeknek tündek fel,

mint eddig régi sisakjaikban.

A legkeresettebb cikk az újszdeli újságíró szerint Londonban ma

a villamos zseblámpa és a zseblámpa-elem. Az üzletek előtt tolonganak az emberek és a gyá- rak alig győzik a megrendeléseket teljesíteni.

Ismét nagy

divatba jöttek a kocsmák

egész Angliában. Miután a mozik, a színházak és egyéb szórakozóhelyek zárva vannak, sőt a cso- portosulás is szigoruan tilos: a londoniak a kocs- mákban gyűlnek össze, hogy megbeszéljék az ese- ményeket.

Az újszdeli újságíró benyomásait abban fog- lalta össze előadásá végén, hogy ma Angliában nyomát sem látta annak a lelkesedésnek, amely 1914-ben volt, viszont az emberek most

fogcsikorgató, kemény elszántsággal készülnek a háborura.

= HIREK =

MEGJELENÉS

Minden napon a vasárnapokat és ünnepnapokat követő napok kivételével.

ELŐFIZETÉSI ARAK:

BELFÖLDÖN

Magánosoknak egy hónapra 70, negyedévre 200, félévre 400, egész évre 800 lei. Házhöz való kézbesítésért külön havi tíz lei. Nyugdíjasoknak, közalkalmazottaknak egy hónapra 60, negyedévre 180, félévre 350, egész évre 700 lei. Házhöz való kézbesítésért külön havi tíz lei. Hatóságoknak, közhivataloknak és közüzemeknek, gyáraknak és vállalatoknak egy évre 1500 lei kézbesítéssel együtt.

KULFÖLDÖN

Egy hónapra 120, negyedévre 350, félévre 700, egész évre 1400 lei.

TELEFON

25-10 és este 9 óra után 28-15.

SZERKESZTŐ:

Vuchetich Endre dr.

SZAVAK

Ma jöttek a Szavak.
Ködbe burkoltan és titkokkal.
Tele csodával, szent rejtelemmel.
Halálos csendben ordítva jöttek ma a Szavak.

Az erek kidagadtak a halántékomon.
Minden idegszálam a pattanáig feszült,
Valahonnan sok-sok verejték a
a homlokomra került.
Mereven néztem,
a Szavaknak szembenéztem.
Kidagadtak az erek a halántékomon.

Es jöttek a Szavak:
En! Világ! Ember!
Lét! Vagyok! Szív! Lélek!
Értelem! Akarat!
Semmi! Minden!
Isten!

Mereven néztem,
a Szavaknak szembenéztem;
Nem! Nem értem!

En! Két betű. Kicsoda? En?
Ki vagyok én?
Vagyok! Nem, nem értem.
Értem. Értelem. Mi ez?
Akarom érteni az értelmet
Akarom! Akarat?

Tán valami ős-ösztön?
Dehogy! Mi tudom én!
En!... Két betű...

Van lellem. Lélek!
Ködös rejtelem, vagy csillogó Minden.
Nem, nem értem!
Van szívem. Szív!
Husz lóerős ős-erőforrás? Nem!
Néprosszan kirokbanó érzelem-vulkán? Nem!
Nem értem!

Semmi, vagy Minden.
talán a Világ és En.
Talán nem is vagyok és
nincs is Szív, se Lélek.

De aztán jött még öt betű a végén:
Isten!

Érzem, hogy van.
Hogy kicsoda, azt nem firkászom,
hisz ugy se értem.
Semmit sem értek, mert véges lény a létom.
Érzem, hogy kell: hogy legyen,
és hogy kell: hogy van.
És ennnyivel meglegszem.

Isten!... öt betű.
Isten — s ha ez bűn —
akkor bocsásd meg a vétkeim,
hogy a Szavaknak szembenéztem,
de a Szavak jöttek.
Ködbe burkoltan és titkokkal.
Tele csodával, szent rejtelemmel.
Halálos csendben ordítva jöttek,
aztán elmentek.
És én, a két betű,
egyedül maradtam az öt betűvel:
Isten!

KRISTOF MARTA

Szeptember 17
Vasárnap
Ferenc Ludmilla
Zsófia

1779. szeptember 17-én született Lazar Gheorghie, a román nemzeti iskoláztatás kezdeményezője. Bucurestiben meg alapította a Szent Sava iskolát. Ebből az iskolából került ki a román közelet számos kitünősége. Az ifjúság kalauza címen jeles nevelési munkát írt.

1814. szeptember 17-én született Pulszky Ferenc politikus és régész. Kossuth Lajosnak amerikai útján hűségese kísérője volt. A budapesti iparművészeti muzeum megteremtése Pulszky nevéhez fűződik.

Szeptember 18
Hétfő
József Titusz
Eumenius

96. szeptember 18-án gyilkolták meg Domitianus római császárt. Nagyon szarnok uralkodó volt, aki tizenöt esztendőn keresztül sanyargatta birodalmát. Kegyetlenkedéseit végre megunták és egy Stephanus nevű felszabadt rabszolga kezdeményezésére palotaforradalom tört ki, amelynek során Domitianust megölték.

1345. szeptember 18-án éjjel fojtották meg Nápolyban András magyar herceget, Nagy Lajos király öccsét. András herceg a nápolyi Johanna királyné férje volt, aki azonban nem szenvedhette és beleegyezett abba, hogy a herceget vetélytársai megfojtsák. Nagy Lajos király ezért bosszuhadjáratot vezetett Nápoly ellen. Johannának évek múltán ugyanaz lett a végzetek, mint férjének. Börtönében megfojtották.

— Uj magyar titkos tanácsosok. Budapestről jelentik: Horthy Miklós magyar kormányzó Tasnádi Nagy András dr. igazságügyi miniszternek és gróf Csáky István külügyminiszternek a magyar királyi titkos tanácsosi méltóságot adományozta.

— Sulyos vasuti karambol Franciaországban. Párisból jelentik: Epinal közelében két vonat összeütközött. A szerencsétlenségnek 15 halott és 50 sebesült áldozata van.

— Angliában engedélyezték a színelőadásokat és nyilvános sportrendezvényeket. Londonból jelentik: A belügyminiszteriumnak az a rendelete, amely a színházak és mozok újból megnyitására vonatkozik, vonatkozik egyben a futballmérkőzésekre és más versenyekre is.

— A budapesti filmcenzura nem engedélyezte a Hotel Imperial című hangos filmet. Budapestről jelentik: A filmcenzura nem engedélyezte Bíró Lajos „Hotel Imperial” című darabjának filmváltozatát, amelyet az amerikai Paramount az idén készített el.

— A szem gyulladáson megbetegedéseinek kezelésében a gyorsan és biztosan s emellett rendkívül enyhén ható természetes „Ferenc József” keserűvíz használata gyakran kitűnő segédeszköznek bizonyul. Kérdezze meg orvosát.

— A legnehezebb népszámlálás. Nemrég folyt le az első népszámlálás a Fülöp-szigeteken. Ehhez hasonló nehéz körülmények között talán még soha nem folyt le hasonló természeti tevékenység. Kezdenek 25.000 számláló biztost kellett mozgósítani, akiket szétküldtek az ehhez a területhez tartozó 3500 szigetre. Néhány esetben valóságos kémszolgálatnak számított ez a kiküldetés, nem beszélve arról, hogy nem kevés számláló biztos esett áldozatul a bennszülöttek körében tapasztalható ellenséges érzületnek és habonának. A dialektusok hatalmas száma miatt néha ugyszólván lehetetlen volt a lakosságról helyes adatokat szerezni. Különösen olyankor, amikor egészen ismeretlen nyelvtérületekre érkezett a számláló biztos. A megszámláltak harminc százaléka nem tudta megmondani, hány éves. A Camarines tartományban egy öreg asszony azt mondta, hogy 122 és annak a reményének adott kifejezést, hogy megéri még 1946-ban a Filippinek teljes függetlenségét. A népszámlálás egyébként kimutatta, hogy 1899 óta, amikor a spanyollakta gyarmatot az Egyesült Államoknak kényszerültek átadni, a lakosság körülbelül megkétszereződött. Jelenleg 15 millió lakosa van a Fülöp-szigeteknek.

— Két ember életét mentette meg a borbélyi kör. Rómából jelentik: Warese városkában egy borbély és vendége a tükörnek köszönhetette, hogy nem esett baja a minap egy különös kaland során. Borbély és vendége teljesen gyanútalan engedte át magát a reggeli borérválkozás aktív és passzív gyönyöreinek, amikor a nyitott ajtóban hirtelen megjelent — egy bika. Az állat nagyvokot fújt, szeméi vérben forogtak és dühödött bödüléseket hallatott. A borbély és a vendég egy szempillantás alatt a sarokba menekültek. A bika azonban ügyet sem vetett rájuk, hanem lehajtott szarvval vad támmásra indult — a tükörbeli képmás ellen. Néhány perc alatt mindent darabokra zúzott az üzletben. Közben a borbély és a vendég kicsont az uccáram. A bika után siető nyitók a többi járőrelő segítségével végül is elfogták az állatot, amely most már, hogy mérget kiadta, békésen eszde hogy elve-

ZEISS Ki a szemé szereti
PERIVIST szemüveg

KESEKEMÉI-nél

veszi. Temesvár, I., Bul. Duca
Jönnek az őszi és téli esték, itt ideje, hogy szemére gondoljon!

(—) Obadeanu Pavel dr. visszatért szabadságról. Obadeanu Pavel dr. temesvári közjegyző, nyári szabadságon volt, visszatért és ismét átvette irodája vezetését, Belváros, Str. G. Cosbuc 1. szm. alatt. Obadeanu Pavel dr. szabadságát Brassóban töltötte.

(—) Az állami liceumból kiszorult diákok elhelyezése. Diaconovici Loga liceum ötödik osztályos hely hiányában számos diák kiszorult. A királyi helytartóság a közoktatásügyi miniszternél közölt, hogy a kereskedelmi fiúiskolánál engedélyezze egy párhuzamos ötödik osztály megnyitását. Ezen elsősorban azokat a fiukat vennék fel, akiknek Diaconovici Loga ötödik osztályában már nem volt hely.

GYÓGYSZERTÁRAK ÉJJELEI SZOLGÁLTATÁSA

Vasárnap, szeptember 17-én a szolgálati beállítás a következő:

Az I. kerületben az Alba Iulia utcában lévő Kun gyógyszerár
A II. kerületben a Marsal Joffre uton lévő Schul gyógyszerár
A III. kerületben a Carol uton lévő Kez gyógyszerár.
A IV. kerületben a Gen. Dragalina téren lévő Craciun gyógyszerár.
Az V. kerületben a Corvin gyógyszerár és kisodán Panajoth Ernő gyógyszerára állandó szakai szolgálatot tart.

Hétfőn, szeptember 18-án a szolgálati beállítás a következő:

Az I. kerületben a 10 Mai utcában lévő Blumberg gyógyszerár
A II. kerületben a Traian téren lévő Kif gyógyszerár
A III. kerületben a Miron Costin utca kán lévő Merkl gyógyszerár
A IV. kerületben a Bratianu utcában lévő Diana gyógyszerár
Az V. kerületben a Corvin gyógyszerár és kisodán Panajoth Ernő gyógyszerára állandó szakai szolgálatot tart.

Mozi

Gunga Din

A Scala mozi ujdonsága

Óriási siker közepette zajlott le a Scala mozi góban a Gunga Din bemutatója. Ez a Rudyard Kipling regényéből készült film mindenképpen méltó a világhírű íróhoz. Kipling ragyogó költésége, elragadó képelete egész szélességében határozik ki ebben a gyönyörű filmben, amely India rejtélyes mesebeli színeit tükrözti elénk. Kezdtől befejezésig ámulásban tartja a nézőt, a szociális fordulatok tömegesen váltják egymást, míg hősiünk eljut álmai céljához, a szinarany palotához. Egy titokzatos szekta szertartásának vagyunk tanúi a földalatti templomban és átélünk egy szorongatóan érdekes élményeket is, amelyek csak a rejtélyes India szorgálhat. A szerepeket legkitűnőbb művészek alakítják és humorban is bővelkedően van részünk. Douglas Fairbanks játssza a főszerepet, sikerében osztozik Victor Mac Laren és a kitűnő Gary Grant. A Gunga Din siker megállapíthatjuk, hogy még számos zsfolt van kilátás.

MŰSOR:

Vasárnap, szeptember 17 és hétfő, szeptember 18.
Capitol: A dzsungel tragédiája II. rész. (angol film.)
Apollo: A dzsungel tragédiája I. rész. (angol film.)
Corso: Gyilkolt vagy nem! (francia film.)
Scala: Gunga Din (angol film.)

Milyen formájú száját viselünk az idén?

A pesti kozmetikai kongresszus kínos és nehéz szakmai életkérdéseket tárgyal. Törtékozott az orvosok kozmetikai iparizása ellen. Délután került sor a kongresszus legérdekesebb programjára, az arckifejtés versenyre. Nyolc ifjú kozmetikusjelöltből állt a starthoz, egy-egy modellel, hogy a sasszemű szilrinek bemutatva tudását és az arcvárat. Milyen színű szemhéjakat viselnek idén beszél Párisban, bárban és övöhelyeken és milyen formájú szájjal mondanak remélt imákat az ősi Európa nője?!... A nyolc kis szépítő — mind reklámnak is elmehetne — már a model megválasztásában is előrelátó egyéniségek. Szőke, molett lányka ugyanolyan típusú modellt választott; a legújabb színű barackrözsaszin skálával tökéletes babapofit alkotott belőle 16 perc alatt. Pedig jogában állt volna 25 percig dolgozni. Van azonban, aki az érdekesebb feladatokat kedveli. Mint értesülünk, civilben úszóbajnok az a finomarcu leányka, aki sőtétkezelést látott a pódiumon fellállított borszélbe. Erős orrárt, előreugró állát többféle színű puderral timenteti el, a szemhéjaira viharok festéket ken, szempilláit művészi mozdulattal üvegpalackjával s olajjal göndöríti fel és vad, csatánospiros ruzsával érvényesíti a modell legfőbb szépségét, villogó fehér fogát. A legnagyobb sikere azonban annak a művésznőnek volt, aki látványosan hűdülten feladta, egy középszerű úszóhajó dáma kihívására vállalkozott. Pedig hát itt a legmutatósbab volt a munka.

(—) A rekvirálással kapcsolatosan terjesztett hírek. A királyi helytartóság közli, hogy az utóbbi időben a falvakban a katonaság által végzett rekvirálásokkal egyidejűleg állatvásárlók is nagyobb bevásárlásokkal eszközöltek. Ezek az állatvásárlók a gazdáik között azt a hirt terjesztik, hogy a hadsereg rekvirál, de nem fizet, vagy pedig csak alacsony árat fizet. Erre való tekintettel számos gazda leszállított áron ad el különböző állatokat csak azért, hogy valami pénzt kapjon. Ezeknek a bevásárlóknak az üzemei valótlank, amelyeket a hatóságok a legerélyesebben cáfolnak.

— A gyakran visszatérő fejfájás, szédülés és gyívdobogás nagyon sok esetben megszűnik, ha egy-ideig naponta reggel éghyomorra és esetleg este lefekvés előtt is egy-egy félpohárrnyi természetes „Ferenc József” keserűvizet iszunk. Kérdezze meg orvosát.

(—) A Dóm-templom bádoggjavítási munkálatai. A temesvári püspöki székesegyház két tornyának és kupolájának bádoggfele az idők folyamán megrongálódott és a káptalan kénytelen volt jelentékeny költséggel a bádoggtervezet mindenütt kijavíttatni. Reisser Ferenc temesvári bádoggmester végezte a Dóm-templom két tornyán, a kupolán, valamint a falak peremén a bádoggjavítási munkálatakat. Az öt hétig tartó munka most készült el és ennek tartóssága annál inkább biztosított, mert a híres Bessemer-festékek voltak be a bádoggreszket. Ez a festék ugyanis dacol az idő pusztításával.

(—) A katolikus magyar fiutanoniskola igazgatósága (piarista épület) felvesz minden keresztény magyar kereskedő- és iparostanoncot. Beiratás hétköznapokon délután 4—7 óráig. Beiratás alkalmával a tanonszerződés és a legutolsó iskolai bizonyítványt (tanoniskolai ellenlőrt könyvet) okvetlenül be kell mutatni és 102 lejt kell fizetni. További felvilágosítást ad az igazgatóság, 26—88 telefonszám alatt is.

(—) Halálozások. Meghaltak: Pachel Anna tizenhárom éves tanuló, Zsizsik Miklós hetven éves munkás, Slobodan Traila hatvanhárom éves nap-számos, Juculescu Ion hetvennégy éves földmives, Schumann Józsefné született Gross Anna nyolcvankilenc éves.

(—) Orvosi hír. Dr. Kovács Ödön nőorvos szabadságáról hazatérve, rendelését újra megkezdte. II. 3. August-ucca 8. Telefon 42—95.

(—) Hét éven aluli gyermekek összeírása. A város néhány nap előtt — mint ismeretes — hirdményben hívta fel a szülőket a hét esztendő aluli gyermekek bejelentésére. Az összeírás az egyes telekbíróságokon folyik és máris nagy számmal jelentkeztek szülők, akik a jegyzékbe felvették hét éven aluli gyermekeiket. Ma — vasárnap — van az összeírás utolsó napja és a kerületi telekbíróságokon az összeíró bizottságok délelőtt félnyolctól déli félkettőtől dolgoznak.

— Földrengést észleltek Bucurestiben. Bucurestiből jelentik: A bucurestii földtani intézetben földrengést észleltek, amelynek központja 450 kilométernyire volt.

(—) Születések. Az anyakönyvi hivatalban a következő gyermekek születését jelentették be: Ostrovan Ioan, Fábán József, Fodor Mátys, Gleicher Feréz, Herder János, Szabó János.

LEGUJABB

A közeljövőben nem várnak konfliktust a Földközi tengeren

Rómából jelentik: (Dunaposta.) A londoni Times abból a tényből, hogy az olasz hajók továbbra is a tengerreket járják és abból az elhatározásból, hogy Olaszország a közeljövőben újabb 20.000 gyarmatot küld Líbiába, számolnak az-

zal, hogy legalább is október végéig semmiféle konfliktustól nem kell tartani a Földközi-tengeren, mert Olaszország nem vállalkoznék ilyen hosszú időt igénylő akcióra.

Lesz-e békekövetítési javaslat?

Brüsszelből jelentik: (Rador). A belga távirati ügynökség berlini tudósítója jelenti, hogy politikai körökben sokat beszélnek egy követítési javaslatról, amelyet Mussolini, a pápa vagy a semleges államok, köztük Belgium is előterjesztene. E hír alap-

ját az a beszéd képezi, amelyet a Szentszéknél akkreditált új belga követ tartott. Brüsszelt mértékadó helyen azonban mit sem tudnak ilyen követítési javaslatról.

Német buvárhajók működésben

Londonból jelentik: (Rador.) A Havas ügynökség jelenti, hogy a Fanadad nevű 5200 tonnás angol hajót egy német tengeralattjáró elsüllyesztette. A 40 főből álló személyzet meg-

menekült. Londonból jelentik: (Dunaposta.) A Davara angol kísérő aknaszedő hajót egy tengeralattjáró elsüllyesztette.

(—) Házasságok. Az anyakönyvi hivatalban tegnap a következő mátkapárok kötöttek házasságot: Gergeli Petru kereskedő és Nadei Ecaterina, Jakab Ferenc és Szika Jozefin, Miuta Grigoria városi villanyyszerelő és Saho Júliana, Wankó Vilmos szabó és Molnár Irén, Botezatu Vasile vasúti bádoggos és Iovanovicu Aloisia, Sosztec Antal asztalos és Horvát Elvira, Mocanu Silvestru tisztviselő és Schmidthauer Mária, Lambert Adám fodrász és Wein Katalin, Klotz Lajos pék és Victoria Erzsébet, Pfeiffer László asztalos és Ritter Vilma, Vlaidovici Toma szobafestő és Wigete Erzsébet, Popovici Nicolae vasutas és Fehér Ilona, Toma Nicolae munkás és Dobus Ioana, Hamat Ioan vasúti kauluz és Uztincencu Matrona, Oancea Ioan munkás és Nagy Katalin, Babor Nicolae munkás és Oaga Milita.

(—) Ifjak jelentkezése. A Temesvár-belvárosi rendőrség felszólítja az alant megnevezett és 1919-ben a temesvári első kerületben született ifjakat, hogy október elsejéig hétköznapokon délelőtt 8—12 és délután 5—7 óra között jelentkezzenek. Ezek a következők: Fung Péter, Hoffmann Árpád, Krausz F. P. Lajos, Kiruta Károly, Losch Gyula Fr. Emil, Medietzki I. J. György, Metzner Ferdinand, Rosenberg Rede, Hubert András, Stefanovici Radoszláv, Tirna Imre és Traum János. Ezenkívül jelentkezzenek az 1920, 1921 és 1922. években született ifjak, akár Temesvár-Belvárosban, akár az ország más részén születtek, de jelenleg ebben a kerületben lagnak. Ugyancsak jelentkezzenek ezen a rendőrközzárútanon lovak, kocsik, egyéb járművek és kerékpárok tulajdonosai is.

(—) Református istentisztelet Rónácon szeptember 17-én, vasárnap délután fél 4 órakor az általi iskolában lesz. Prédikál Ajtay Gábor.

(—) Évnyitó istentisztelet unitárius tanulókrészére. Az unitárius egyház az új tanév megnyitása alkalmából ma délután öt órakor az evangélikus templomban az unitárius vallású iskolai tanulók számára évnyitó istentiszteletet tart.

(—) Meszlényi Marietta hegedűtanárnő tanít kezdőket, haladókat és akadémiaira is előkészít. III, Str. Treboniu Laurean 17.

Leugrott a Magyar Ház harmadik emeletéről

Szombaton este megjelent a Magyar Ház harmadik emeletén lakó Ferenczi Teréznel Brvecz Anna Mária 30 esztendő temesvári asszony, aki az erzsébetvárosi Mühle Vilmos-ucca 5. szám alatt lakik. Az asszony elkeseredéssel panaszkodott férjéről, akivel folytonos civódásban él. Beszélgetés közben a harmadik emeleti nyitott ablakhoz ment, majd hirtelen elhatározással nekiugrott az ablaknak és keresztül vetette magát, mielőtt tettében még megakadályozhatták volna. Összetört tagokkal, eszméletlen állapotban került az uccára és néhány perc alatt kisznyvedett. Az öngyilkosságról értesítették a rendőrséget, amely a holttestét a kórház halottasházába szállíttatta.

Legközelebbi SCALA-ban sláger a

KOZÁKOK

Az angol és német röpcédula-bombák szövege

Mit mond a Németországban ledobott angol röpcédula és mit válaszoltak a németek?

Ismeretes, hogy a háboru megüzenése után az angol repülőgépek több felderítő repülést végeztek a Német Birodalom területe felett, amely alkalommal

millió számra dobálták a német néphez intézett röpiratokat.

A német sajtó sem maradt télen, hanem villámgyorsan ugyanilyen módon válaszolt az angoloknak. Alább ismertetjük két ilyen röpiratnak a tartalmát. Az egyik az angol repülők dobálták le német területre, míg a választ a német repülők juttatták el az angol néphez. Az angoloknak a németekhez intézett felhívása a következő volt:

NAGY-BRITANNIA FEHÍVÁSA A NÉMET NÉPHEZ.

Németek!

A birodalom kormányza hideg mérlegeléssel háborút indított Nagy-Britannia ellen. Tudta azt, hogy ezen magatartásának következményeképpen az emberiségre nagyobb pusztulás és szerencsétlenség zudul, mint 1914-ben. A Birodalom kancellárja április hónapban biztosította a világot békés szándékairól. Ez a biztosíték éppen olyan érvénytelennek bizonyult, mint azok a szavak, a melyek a múlt év szeptemberében a Sportpalastban hangzottak el a szájából: „Nincsen más területi követelésünk Európában”.

Sohasem történt meg, hogy egy kormány jelentéktelenebb ügygel küldje a halálba alattvalóit. Ez a háboru teljesen felesleges. Sohasem fenyegették Németországot és a német jogokat. Senki sem akadályozta meg a Rajna-vidék újra megszállását, az Anschlus megvalósítását és a szudéta-németeknek bekebelezését a birodalomba, anélkül, hogy egy csepp vér is folyt volna. Senki és egyetlen más állam sem kísérelte meg, hogy gáttat vessen a Német Birodalom fejlődésének mindaddig, amíg ez nem érintette nem német népek függetlenségét. Tekintetbe lehetett volna venni Németország minden igényét békés tárgyalások útján, mindaddig, amíg tiszteletben tartotta volna mások jogait is.

Roosevelt elnök felajánlotta a tisztességes békét és kilátásba helyezte az anyagi haladás lehetőségét. Ehelyett kormányotok lemezszárlásra, nyomorúságra és a háborúnak borzalmaira itélt benneteket, egy olyan háborúnak a borzalmaira, amelyet ne is reméljétek, hogy meg tudtok nyerni. Nem bennünket csapott be, hanem benneteket. Éveken keresztül a vascenzura olyan igazságokat takart el előletek, amelyeket még a legcivillizáltlanabb népek is jól ismernek. Ez a cenzura a német szellemet koncentrációs táborba zárta. Hogyan történhetett volna meg másként, hogy egyes békés népek együttműködését ellenséges bekerítésnek tüntesse fel.

Mi nem gyűlölnék benneteket németek!

Ez a náci cenzura elítélte azokat az

tényt, hogy nem rendelkeztek megfelelő eszközökkel egy hosszú háboru viselésére. Az adók nyomása alatt a tönk szélén álltok. Mi és szövetségeseink mérhetetlenül nagy, ember, fegyver és élelem tartalékkal rendelkezünk. Tul erősek vagyunk ahhoz, hogy le lehessen bennünket verni és mi összemorzsolhatunk benneteket az utolsó erőitekig.

Nektek, a német népek joga van a békét kérni most, vagy bármikor. Mi is óhatjuk a békét

és készek vagyunk azt megkötni bármilyen békés szándéku német kormánnyal.

Eddig szól az angolok által német területre ledobott röpirat, amelyre a németek a következő választ adták:

Hazug az angol propaganda. A német nép nem hagyja magát megtéveszteni. Azon nemzet-társaink, akiknek kezébe kerültek az angol repülők által — a holland semlegesség megsértése után — német területen ledobott röpiratok, meglepődtek ezen röpiratok sármalmas tartalmától.

Nem, angol háborus uszítók, ilyen felfújt hadarságokkal nem tudjátok kihozni sodróból a német férfit és nőt. Annak ellenére, hogy ez az ügyfogyott írás nem szorui külön cáfolatra, be-irunk néhány dolgot az élet könyvébe, hogy a perfid angol vezetők kioktathassák népüket:

1. Az angol izgatás azt állítja, hogy a háboru szükségtelen. Ez igaz! Amíg Németország, Franciaország és Olaszország Mussolini személyén keresztül folytattak tárgyalásokat, Anglia két órá lejáratu ultimátumot küldött Németországnak, a mely elfogadhatatlan volt számunkra. Anglia óhajította a háborut.

2. Az angol izgatás azt állítja, hogy sohasem kísérelte meg a német nép fejlődésének megakadályozását. És hogy előmozdította az Rajna-vidék újra megszállását, az Anschlus, a csehszlovák kérdés megoldását. Ez szemenszedett hazugság. Ellenkezőleg, mindannyiszor, amikor Németország hosszú és eredménytelen tárgyalások után saját

maga részére igazságot teremtett, Anglia állandóan háboruval fenyegetőzött. Amig az előző időkben néhányszor a politikai megértés győzedelmeskedett, ma, miután Churchill, a legelvadultabb háborus uszító belépett az angol kormányba, a vért kívánó háborus párt győzött és háborut indított Németország ellen. Nem akarják megengedni, hogy Németország újra felemelkedjék.

3. Az angol izgatás kijelenti, hogy Roosevelt tisztességes békeajánlatot tett nekünk. Erre azt feleljük, hogy évekkal ezelőtt ugyancsak egy amerikai elnök, Wilson, tett hasonló ajánlatot Németországnak, az eredmény pedig az lett, hogy Némeország bizott szavaiban és ennek következtében egy éven keresztül az éhség blokádja alatt nyögött Németországot kizsákmányolták, elraboltak tőle minden életlehetőséget, így milliók éhsen és türes gyomorral átkozták az amerikai Wilson.

4. Az angol izgatás azt mondja, hogy Anglia nem a német nép ellen harcol, hanem Hitler Adolf ellen. Ugyanazok a frázisok, amelyeket 1914—1918-ban hallottunk. Akkor Anglia II. Vilmos császár, a monarchizmus, a porosz militarizmus, stb. ellen harcolt. Azt állítják, hogy a német nép ellen sohasem harcoltak. A valóságban pedig a német népet lelkiismeretfurdalás nélkül és alávaló módon kizsákmányolták, akkor, amikor Németország élén demokrata kormány állott. Mostani jelszavukkal el akarják választani a német népet a vezértől, mert tudják azt, hogy csak részekre szagattott és vezéttől megfosztott népet lehet legyőzni.

— A vakbélgyulladás veszélye elleni védekezés egyik hatásos módszere abban áll, hogy az ember a belet hetenként legalább egyszer a természetes „Ferenc József” keserűvízzel — reggel éhgyomorral egy pohárral — alaposan kitisztítja. Kérdezze meg orvosát.

Érdekes kimutatás Amerika irodalmi életéből

Mit olvas és mit nem olvas Amerika

Emanuel Haldeman-Julius nevét az Egyesült Államok határain kívül is jól ismerik, hiszen ez a midig fürge és jószimatu ember teremtette meg a The Little Blue Books (Kis Kék Könyvek) sorozatát, amelynek egyes köteteit száz newyorki metroutas közül legalább ötvennek zsebében megtalálhatjuk. A kék könyveskékek szemben igazságtalanság volna valamilyen alkulturális pózban állást foglalni, annál inkább, mert a szerkesztők gondosan ügyelnek arra, hogy a sorozatban helyet találjon a legkülönbözőbb emberek számára alkalmas legkülönbözőbb olvasnivaló.

Haldeman-Julius követi európai társainak példáját és The First Hundred Million című könyvében közreadta a kiadói tevékenységének tapasztalatait. Haldeman-Julius,

az első százmillió eladott könyvnek

tanulságait foglalja össze és ezek a tanulságok érdekes fényt vetnek az amerikai olvasó érdeklődési körére.

A híres kiadó mindenekelőtt megállapítja, hogy melyek a kék könyvek azon számai, amelyek aránylag legkevésbé vásárlókra találtak.

Raktáron maradtak első sorban a klasszikusok, aminek okát nem annyira az érdeklődés hiányában, mint inkább abban a körülményben kell keresni, hogy aki klasszikus írók munkáit vásárolja, az a kötésre és kiállításra is súlyt helyez, hiszen ezek a könyvek nem egyszeri olvasásra vannak szánva. Ugyanez lehet az oka annak, hogy

a Biblia sem fogyott,

már pedig tudvalevő, hogy Amerikában a bibliatársulat több millió példányt ad el évente. Igen ám, de a bibliatársulat könyvei szép fekete kötésben jelennek meg, aranyozott széllel és ezekkel a kiadásokkal Haldeman-Julius füzetei nem vehetik fel a versenyt. Viszont nagyon érdekes, hogy a Biblia ellen írt valláskritikai munkák igen szép számban fognak, ami azt mutatja, hogy ezeket

alaposan elolvassák.

Joseph Cabe volt szerzetesnek „Tizenkét esztendő a kolostorban” című munkája egy év leforgása alatt negyvenhatezer példányban, a „Miert vagyok hitetlen” című füzet pedig hatvanötezer példányban talált vevőre.

Ezekkel a polémikus hangu vallási írásokkal egyenlő sikere volt Haldeman-Julius szerint az anekdotagyűjteményeknek.

A Népszerű tréfagyűjtemény

sokezer példányban fogy, úgy látszik, hogy ezeket a füzeteket a mellényzsebükben hordják az emberek és társaságban, vagy más megfelelő alkalommal előveszik, hogy szellemesen igyekezzenek feltünni.

Valamennyi kiadványa közül azonban utólérhetetlenül

legnagyobb sikerű a szekszuális vonatkozású könyveknek van.

A The Little Blue Books kiemelkedő slágere. A modern prostitúció címmel jelent meg és egy év leforgása alatt majdnem százharmincezer példányt fogyott el belőle. (Érdekes szembeállítani: a Lukács Evangéliumból ugyanezen idő alatt négyezer példányt adtak el).

Haldeman-Julius fejtegetéseinek második részében a címek kérdésével foglalkozik, amelyről egyébként már több ízben szó esett. Amerikai könyvekről lévén szó, a hirdetés rendkívül fontos dolog. Tekintettel a hirdetésel drágaságára, odakint rendszerint csak a könyv címét hirdetik és a közönség erre van utalva, amikor olvasnivalóját kiválogatja. Ebből következik, hogy hogy ha valamelyik könyv nem fogy eléggé, rögtön felvetik a kérdést, vajjon nem a címmel van-e baj. Sokszor megtörténik, hogy a könyvet bevonnák és néhány hét múlva újból forgalomba hozzák. Maupassant egyik regénye a Fagygyöngy címmel jelent meg először és csak nagy kinnal sikerült eladni belőle néhány példányt; amikor azután a könyv címét „Egy francia táncosnő áldozatai”-ra változtatták,

több mint ötvenezer ember vásárolta meg a könyvet.

Sok érdekes adatot vonultat még fel Haldeman-Julius és ezekből kiderül, hogy az amerikai olvasó átlagintelligenciája sok tekintetben az európai közönség értelmi színvonala alatt marad. Az igazság kedvéért azonban meg kell állapítanunk, hogy a mi irodalmunkból is szép számmal tudnánk felemlíteni olyan példákat, amikor egy-egy abszolút értékű könyvnek a kevésbé szerencsés megválasztott cím miatt maradt el a megfelelő sikere és viszont: igen sok esetben teljesen értéktelen ponyvaregény ért el igen nagy példányszámot csak azért, mert címét ügyes szímmal választotta meg az író, vagy kiadó.

A DELI HIRLAP

Bucurestiben
minden újságkioszokban
kapható
kérje a DELI HIRLAPOT

Német hivatalos nyilatkozat Churchillt azzal vádolja, hogy parancsot adott az Athenia elsüllyesztésére

Négy kérdés, amelyre a németek választ kérnek az admirális első lordjától

A DNB távirati ügynökség hivatalos helyről nyilatkozatot adott ki, melyben Winston Churchill, az admirális első lordját vádolja azzal, hogy része volt az Athenia gőzös elsüllyesztésében. A német nyilatkozat így hangzik:

— A birodalom a rákényszerített háborút a nemzetközi jog tiszteletben tartásával folytatja és azzal a korrektséggel, amely a Németország által folytatott háborúkat mindig jellemezte. A válótlan-ságok hadjáratának angol szerzője elégedetlen azzal, hogy a semleges államokat egyre jobban áthatja az, hogy Németország a korrektség mintaképe. Ezért egyre újabb válótlan-ságokat találunk ki, hogy kárt okozzunk Németországnak, amelynek katonai sikerei tagadásba nem vonhatók. Nem telt el egy hét sem azóta, hogy az Athenia gőzessel kapcsolatban ilyen válótlan-ságok napvilágra kerültek, amely különben néhány napon belül meghusultak. Most azonban újabb válótlan-ságok találunk ki. E szerint Raeder tengernagy azt a kijelentést tette volna, hogy a németek egyedüli reménye az, hogy egy korlátlan búvárhajóháborúval megtörjék a blokád. Ezt a hírt akkor közölték, amikor nem lehet hitkolni azt, hogy a német tengeralattjáró tevékenysége idegesíteni kezdi Angliát. Minden kétségen kívül áll, hogy hol a forrása ezeknek a híreknek, a melyeket egy francia távirati ügynökség továbbít. Egész biztos, hogy az, aki a válótlan-ságokat mondja Churchill. Jól tudja, hogy a vezér parancsot adott a búvárhajóknak, hogy tiszteletben tartásuk a szabályokat, amelyeket azok legpontosabban betartanak. Magától érthetődik, hogy a Raeder tengernagynak tulajdonított nyilatkozat elejétől végig válótlan. A francia távirati ügynökség folytatja ezt a hírszólálatot és írja, hogy egy német tengeralattjáró ka-

pitánya kijelentette, hogy tüzelni fog minden amerikai hajóra, amely nem áll meg. Ez a hír is válótlan. Churchill úr téved, ha azt hiszi, hogy elkerüli a választ, amely a német kérdésekre vonatkozik. Mégismételjük a kérdéseket, Churchill úr válaszoljon!

1. Miért nem torpedózták meg az Athénit a német partoknál és miért az angol partoknál?

2. Hogyan lehetséges, hogy a torpedózás időpontjában az Athenia körül volt véve, olyan hajók, amelyek nyomban megkezdheték a mentési munkálatot?

3. Hogyan lehet, hogy a torpedó az Athénit annak közepén sértegte meg és mégis az összes utasok megmenekültek?

4. Hogyan lehetséges, hogy éppen az Athénit süllyesztették el, amelyen a legtöbb amerikai volt?

Ez a négy kérdés elegendő arra, hogy világosan lássuk, hogy kinek állott érdekében az Athenia elsüllyesztése és azok a körülmények, amelyek meellett ez történt, nem hagynak kétséget az iránt: kik az okai a hajó pusztulásának? Azt hiszi Churchill úr, hogy Németország éppen amerikai utasokkal telt gőzöst süllyeszt el a végett, hogy kapcsolatát Amerikával megjavítsa? Nem, Churchill úr, az, a kinek egyedül áll érdekében, hogy amerikaiakat süllyessen el, az Ön! Nagyon jól gondolta, hogyan készíthető elő az, hogy Amerika belépjen a háborúba és Ön egy új Lusitania esetet rögtönzött. Pénzünkre azonban nem fejeződött be az Athenia ügye. Megállapítottuk, hogy az Athénit nem tengeralattjáró süllyesztette el, hanem belülről történt a merénylet. Igen fontos tanuvalomás van arról, hogy a hajónak Angliából való elindulása előtt szó volt szabotázsról. Ezek a jelek föltételezni engedik, hogy az Athénit azért süllyesztették el, hogy abból fegyvert kovásoljanak Németország ellen.

— Ön, Churchill úr, több ízben kijelentette magánbeszélgetések során, hogy háború esetén életre-halálra megy a harc és az eszközök között nem kell válogani. Ön mondotta, hogy egy angolnak semmitől sem szabad visszariadnia, amivel kárt okozhat az ellenségnek. Bizonyítékaink vannak arra, hogy Ön kijelentett, ha Németország és Anglia között háború tör ki, az Egyesült Államok Anglia mellett fognak harcolni. Az angol admirális bizonyára meg fogja találni azokat az eszközöket, amely Amerikát háborúba sodorják. Mindenki ismeri jól az Ön szándékait, akinek dolga volt önnel. Mi azokra a bizonyítékokra támaszkodunk, amelyeket Ön ellen, mint az admirális első lordja ellen, beszélünk. Mégismételjük vádunkat: Ön az, aki parancsot adott az Athenia elsüllyesztésére. De ez alkalommal nem sikerült Amerikát becsapni. Balsikert szenvedett, amelyet nem fognak egyhamar elfeledni és ha újabb Athenia esetet hajtat végre, a világ kacaja fogja azt követni.

A nemzeti gárda megalakulása Buziáson

Buziáson nagy lelkesedéssel alakították meg a járásbeli község nemzeti gárdáját. Az ünnepélyen résztvett Madanocvici Nicolae ezredes, a Temes helytartóság nemzeti gárdáinak parancsnoka, Popovici Virgil ezredes-prefektus, Ursu Ion kapitány, a megyei nemzeti gárdák parancsnoka és több más előkelőség. Ciocoi Avram főesperes istentiszteletet tartott, majd Duicu Ioan főszolgabíró hangoztatta, hogy a buziai járás községei örömmel vesznek részt a nemzeti gárda megszervezésében. Madanocvici ezredes beszédében hangoztatta, hogy a hánsági románság mindig hazafias volt és példaképpen idézte néhai Dragalina tábornok emlékét. A megalakult nemzeti gárda tartotta meg azután felvonulását, majd a fürdővendéglő terraszán közös ebéd következett.

ELEK-pensio

BUDAPEST VIII., Rákóczi út 9. Tel. 14-21-02.
pendantja VIII., Rákóczi út 30. Tel. 33-20-12.
Központi fekvésű, kényelmes uccai
szobák, kitűnő ellátás, diétás is.
Pensió 5 p-től.

A VITA

Vidéken jártam, családi ügyben. Így történt, hogy egy vendéglőkerbe jutottam, barátságos hosz-szu asztalhoz, amelyen paprikáscsirke volt, rizling, szódavíz, majd ebédután feketekávéhozott a pin-cér, olyan komiszat, mintha tintában olvasztott medvecukorból csinálták volna. De azért nem illett érte haragudni a vendéglőre, mert a bor meg a paprikás annál inkább kitett magáért.

Vagy tizenketten ültek az asztalnál. Rajtam kívül mind rendes uriemberék. A puskájukról beszéltek, a lovukról, nőkről, gyümölcsről. Óriási bé-ke volt egészen a kávéig. Akkor az asztal elkezdett politizálni. Eleinte össze-vissza kiabált mindenki. De lassankint csak egy vitalkozó pár maradt a po-rondon. Mi többiek hallgattuk, vagy alattomosan uszítottuk őket.

A párbajozó felek egyforma sulycsoportba tar-toztak. Kilencven kilós, megtermett férfi volt mind a kettő. Az egyik egy kicsit zömökebb, a másik va-lamivel magasabb. Nekem jobban tetszett a zömök. Ideális középmagyar volt, pöröött cigarettát szitt, a tula-ezüst tárcá, purzicsánnal teli ott hevert előt-te, kínálásra készen, viceból, szokásból, latin szá-valat kevert a beszédébe.

A magasabb nem igen smakkolt nekem. Volt rajta valami gonosz csillogás, mint Tamási Aron Tündöklő Jeromosán. Azonkívül „elmélete” volt. „ideológiája” volt, fölényesen kezelte a méztiszta ypszilonos, középmagyart.

Folyt a vita, hevesedett. A mondatokba gyuj-tó tűz került. Végül már nem is vitalkoztak, hanem inkább sértegették egymást.

Csitítani kezdtük a feleket, ami már nem se-gített. Csak olaj volt a tüzre, minden csillapító szó. A vendéglő olyan volt, hogy délben is jászott ben-ne a cigány. Az most elhallgatott. A cimbalmos le-tette a húrokra a verőjét, a primás kivette az álla alól a hegedűt. Figyelték az úri színházat.

Kialakult teljesen a harcoló felek karaktere. A zömök kuruc volt, a magas labanc. Mindig is ez a két fajta magyar birkózott egymással.

A vitában a labanc volt az élesebb, a keserűbb. És végül olyat talált mondani, mire a kuruc már nem tudott mit felelni.

Nem is felelt, hanem csöndesen felállt, vész-terhes hallgatás támadt az asztalnál.

— Alljál föl te is, Józsi! — mondta halkan a labancnak, azon a bizonyos rekedtes hangon, ahogy a sokat dohányzó ember beszél, ha fölizzatják.

Tündöklő Jeromos fölállt. Magasabb volt egy fejfel a partnerjénél.

A zömök végignézte a hosszut:

— Jól állsz Józsi?!

— Jól! — válaszolta kihívóan az ellenség.

— Nohát akkor idefigyeljél Józsi! Mert mon-dok neked valamit! — dörent föl a mokány ma-gyar hangja és odanyomott a másiknak egy olyan pokoli pofont, hogy a hangját is hallottam, ami-kor még a ívegében járt, mintha sejem suhogott volna a fülemben.

A hosszu ember keresztülbukott a székén, be-leesett a banda közepébe, rá a cimbalomra, a cigá-nyok szedték össze. Nem lehetett ebből a pofonból fölkelni, visszaütni, elmerült benne Tündöklő Jero-mos, mint egy tóban.

Lezajlottak a szokásos lovagias szavak. A hosszu megéazította a nyakkendőjét, begombolta a kabátját, elment. Két ur felállt az asztaltól, fi-zett, elment utána.

Megalakult a csoport. Ezek is labancok voltak. A kilenc kuruc ott maradt az asztalnál a fröccs, meg a savanyú fekete mellett. Megszóla-itt az asztalfőn a korelnök, egy fehérbajuszos öreg ur és édesdeden korholni kezdte a bajnokot:

— De komisz, brutális ember vagy te Gyula! Hogy tehetted te olyat, hogy nyílt helyen, emberek előtt megüssed egy ebédelő pajtásodat?! És még a tetejébe ilyen rettenetesen. Majd összetörte a cim-balmot! Mondd csak, honnan szedted te ezt a tu-dományt? Mert olyan jobbfals volt ebben a pofon-ban, amilyent és még nem láttam. Tanítják ezt va-lahol?

— Karcagon végeztem az egyetemem — moni-ta csöndesen a zömök kuruc. Hörpintett egyet az ecetes kávéból, aztán nekifogott, hogy cigarettát pödörjön. Néztem a kislányt, nem reszketett. Mély-ségesen irigyeltem az idegrendszerét. Mert nekem az egész testem reszketett, pedig semleges voltam az ügyben.

Hunyady Sándor.

Gyilkolt, vagy nem!

Gribouille ismert regénye után, nagy művészekkel

MICHELE MORGAN
Jean Worms

MORGAN
Gilbert Gill

RAIMU
Jeanette Prevost

Vasárnap 11 órakor
17.— leies
helyárrakkal

TARANTELLA

A pesti Kékszakáll és négy elhagyott menyasszonya

Két vőlegénységért már 17 havi börtönt kapott

Ki hinné erről a jólöltözött, székehajú, kékszemű, ábrándos tekintetű fiatalemberről, aki fogház-óra mellett szerényen, szemlesütve ül a vádlottak padján, hogy Budapest hírhedt Kékszakállja, aki miatt egész sereg elhagyott menyasszony siratja megcsufolt szerelmét — és elusztott pénzét?

FELVONULNAK A NŐK.

A tárgyalás színhelye dr. Gamberszky Guido büntetőtörvényszéki egyesbíró tárgyalóterme. A terem végében a vádlottak padja mögött, a hallgatóság soraiban ugyszólván csak nők ülnek. Nők, akik szerették és akinek házasságot ígért. Van közöttük fiatal és idősebb, molett és karcus, feltűnően elegáns és szerényen öltözött. Az egyik elérzékenyülten, könnyes szemmel tekint feléje, a másik zsebkezdőjét gyúri rejtett izgalomban, egy harmadik, feketeruhás molett hölgy szeméből vad gyűlölet sugárzik. Már amikor a vádlottat bevezették a tárgyalóterembe és riadt tekintettel észrevette ezt a nagy női felvonulást, gyorsan elfordította a fejét és a világot sem mert volna egy pillantást vetni a hallgatóság sora felé. Ugylátszik, nem akart találkozni ezekkel a női tekintetekkel.

A fiatalembert, aki miatt ennyi nő összegyűlt, Hatfalvi Jánosnak hívják és okleveles gazdatiszt. Nem először szerepel a bíróság előtt. Bár mindössze 35 éves, zajos mult áll mögötte. A priuszában fegyőr, börtön, fogház szerepel — és mindez a nő miatt. A nők azok, akik, mint Hatfalvi panasolja, a vesztét okozták. Pedig jó családból származik és talán egy nagy uradalom tekintélyes vezetője vagy jószágigazgatója lenne — ha nem lennének nők.

Amikor a bíró rátekint, nagy meglepetésre ismeri fel benne azt a vádlottat, aki néhány héttel ezelőtt állott előtte. Akkor is házasságkötéssel vádolta az ügyészség, most is ez a vád ellene. Csak akkor egy özvegyasszony volt az áldozat, most pedig egy fiatal leány.

Az özvegyasszonnyal való mátkasága bizony nagyon rosszul végződött, mert Hatfalvi Jánost tíz hónapi börtönre ítélték. Az ügyészség vádirata szerint Hatfalvi házasságot ígért a módos és igen csinos özvegynek. Azt állította, hogy jó állása van egy nagy uradalomban és romantikus, színes képet festett a vidéki élet örömeiről, a gazdaságról, a falusi idillről. Nem csoda, hogy a szomorú özvegy boldogan hallgatta a szép szavakat és igent mondott. Annál kevesebb oka volt kételkedni, mert Hatfalvi barátja, akinek révén a fiatalemberrel megismerkedett, szintén elismerően nyilatkozott a gazdászról. Egy kicsit ugyan meglepődött, amikor vőlegénye pillanatnyi pénzzavarára hivatkozva kölcsönért fordult hozzá, de a szerelem elnyomta aggodalmát — és folyósította a kölcsönt.

Később azonban minden kiderült: a nő, a mult, Hatfalvi a pénzt nem fizette vissza és az özvegy család címén feljelentést tett. A vádlottak padjára került a barát is, akit azzal gyanúsítottak, hogy Hatfalvinak segítségére volt a manipulálásban.

Hatfalvi a bíróság előtt tagadta bűnösségét. Elmondta, hogy barátjával a váci fegyházban ismerkedett meg, ahol mindketten büntetésüket töltötték. Kiszabadulásuk után barátja megígérte, hogy állást szerez neki és ő ennek reményében beszélt állásról és ígért házasságot az özvegynek. A barát szintén tagadott. Kijelentette, hogy a házasságkötésben, illetve az özvegy pénzének kicsalásában semmi része nincsen. Mindössze annyit tett, hogy a menyasszony előtt azt állította barátjáról, hogy ügyes ember.

A póruljárt menyasszony tett még vallomást, majd a bíróság Hatfalvi Jánost házasságkötés miatt tízhónapi börtönre ítélte. A barátot felmentette a vád alól. A bíróság súlyosbító körülménynek vette a büntetést előzetes és hogy Hatfalvi egy özvegy asszony megtakarított vagyonkáját csalta ki. A barát bűnösségét nem látta igazoltnak a bíróság. Hatfalvi fellebbezett az ítélet ellen és így rövidesen a tábla fog dönteni sorsa felett.

Hatfalvit letartóztatták és időközben elkészült ellene az a vádirat, amelyet egy fiatal leány feljelentésére adtak ki ellene és ezt az ügyet is Gamberszky Guidó törvényszéki bíró kapta. Valószínűleg tragikomikusak ennek az ügynek a fejleményei.

A VŐLEGÉNY MEGSZÖKIK AZ ESKÜVŐ ELŐL.

Január 23-án ünnepölbe öltözött társaság gyűlt össze egy budapesti tisztviselőcsalád lakásán. A társaság násznép volt, amely a vőlegényre várt, hogy az előjáróságra menjenek polgári házasságkötésre. Rokonok, barátok, barátnők gyűltek össze az igazalmótól kipirult, fekete selyemruhába öltözött menyasszony körül. Már mindenki együtt volt, a

tanuk türelmetlenkedtek, hogy elkésnek, a menyasszony bundáját is felvette, hogyha a pontatlan vőlegény megérkezik, nyomban indulhassanak.

Végre megjelent a vőlegény. Tréfás dorgálásal halmozták el a késés miatt, de Hatfalvi ur, a vőlegény komor arcot vágott. Bizalmas diskurzusra vonult vissza az apósal. A vendégek csak szófoszlányokat hallottak: 700... feltétlenül kell... akkor nincs házasság... Még csak azt látták, hogy hirtelen megfordul és gyors léptekkel elisiet. Többé senki sem hallott róla. A hopton maradt menyasszony is csak a tárgyaláson látta viszont.

Házasságközvetítő révén ismerkedtünk meg — vallotta Hatfalvi. Tudtam, hogy a lánynak nincs pénze. Nem is kellett, mert annyira tetszett, hogy szerelemből akartam nőülhíni. Csupán azt kértem, hogy 700 pengőt adjanak, mert erre szükségem volt, hogy álláshoz jussak. Megígérték, hogy megkapom és így kitűztük az esküvő napját. Diszpenzációval akartunk összeházasodni és az iratok beszerzésére kértem kölcsönt menyasszonytól.

Maga nem is gondoskodott a diszpenzációról, az iratok nem voltak meg — vetette közbe a bíró.

— Dehogy nem, kérem — tiltakozott Hatfalvi.

Új püskököt kapott Kassa

Magyar és szlovák nyelven beszélt hiveihez Madarász Gyula püspök

Kassáról jelentik: Diszes külsőségekkel és ősi szertartások közepette foglalta el szombaton délután Madarász Gyula a püspöki széket a kassai dómban. A székfoglaló ünnepségen megjelent Telesi Pál gróf miniszterelnök, Hóman Bálint kultuszminiszter és sok más előkelőség. Az ünnepi szertartás

egyik pontja volt a pápai bulla ünnepélyes felolvasása. Ezt követően az új püspök latin nyelvű szöveget intézett a papsághoz, majd utána magyar és szlovák nyelven beszélt hiveihez és ezt követően Madarász püspök nagy papi segédlettel misét pontifikált. Az ünnepség bankettel ért véget.

Naponta két ház épül fel Józseffalván

jes egészében felépül.

A Magyar Népközösség központi irodája kimutatást készített a leégett Józseffalva újjáépítési munkálatairól. A kimutatás megállapítja, hogy az első ház augusztus 27-re felépült és azt akkor meg is szentelték. Szeptember 11-én már 11 épület állt. A munkálatok gyorsított tempóban haladnak, úgy hogy

október 18-ra a porráégett magyar község teljes egészében felépül.

A tervek szerinti egymillió vályogtéglából már eddig 739.399 darabot elkészítettek, az erdélyi magyar iparosok pedig magukra vállalták az épületek részek elkészítését. Jellemző a munkálatok gyorsított menetére, hogy Józseffalván naponként kétféle házat felépítenek.

A céh törvény mai vitájában Bartha magyar képviselő a kisebbségi nyelv használatát kérte

Kolozsvárról jelentik: Ismeretes, hogy a képviselőház és a szenátus egyesített bizottsága sorozatos üléseken tárgyalta az új céh-törvényt. A magyarság részéről Gyárfás Elemér után most Bartha Ignác dr. magyar képviselő mondott nagyobb beszédet, amelyben kifejtette a magyar parlamenti csoport észrevételeit. Kijelentette, hogy lényegében elfogadja a törvénytervezetet, kifogásolta, hogy a céhek nem jutnak megfelelő képviselőkhöz, mert céhenként csak egy-egy képviselő jut be a parlamentbe. Igen fontos szempont az is, hogy a céheket alulról fel-

felé és nem megfordítva szervezzék meg, ami a törvénytervezet előírja. A céheknek és a készülő céh-törvénynek a köztét kell szolgálnia és magukba kell foglalniuk az ország minden polgárát faji és felekezeti különbség nélkül. Nagyon fontos szempont az is, hogy az etnikai kisebbségek számára biztosítsák az anyanyelv szabad használatát, úgy amint azt a mult évi minisztertanácsi napló is előírta. Tisztázni végre a „román nemzet” fogalmát is és pedig úgy, hogy ezalatt a román állampolgárságot értjük és ne az etnikai származást, nemzetiséget.

Az üvegyártás egyik fázisa. A munkások az olvasztókemence előtt, amelyben 1500 fok hőmérséklet mellett olvasztják a kvarcot. (UFA felvétel.)

Akik a nyugati és keleti hadműveleteket irányítják

Két héttel ezelőtt megtörtént az elkerülhetetlen. Németország és Lengyelország között kitört a háború, amely azután maga után vonta Anglia és Franciaország szárazföldi, tengeri és légi egyesített haderejének beavatkozását. 1939. szeptember 1-ig a politika játszotta a vezető szerepet, majd az irányítás a tábornokok karának kezébe ment át. Londonban és Párisban háborús kormányt alakítottak, annak hangsúlyozására, hogy lejárt a diplomáciai tárgyalások ideje és most már a fegyvereké a szó. AMbB rövid néhány sorban bemutatjuk

a nagy mértékű vezéralakjait, annak a nagy mértékűnek, amelynek körvonalai csak most kezdenek kibontakozni. A felsorolt tábornokok között, olyan személyiségek vannak, akiknek nevei katonai szempontból fogalomvá váltak.

NÉMETORSZÁG

A múlt év februárjában, amikor Blomberg és Fritsch tábornokokat leváltották a birodalmi hadsereg legfőbb parancsnokságát maga Hitler kancellár vette át. Így a katonai és politikai irányítás egy kézbe összpontosult. A kancellár kinevezte a birodalmi véderő legfelsőbb tanácsát, amelynek élén

Keitel tábornok

Keitel tábornok szerepe nem ugyanaz, mint Gamelin tábornoké, mert a szárazföldi, tengeri és légi hadsereg irányítását a Führer kezében van. A tábornok Hitler legfőbb hadi tanácsadója. A világháború idején Keitel tábornok több katonai központnak volt a parancsnoka, ez megelőzőleg századosi rangban frontszolgálatot teljesített. A háború befejezése után meghívta a nemzetvédelmi minisztériumba és átvette a Hannover, München, Potsdam és Bremen garnizonok parancsnokságát. 1935-ben Keitel tábornokot hadügyminiszterre nevezték ki, majd innen került a német hadsereg élére. 1882-ben született Helmschrodeban.

Von Brauchitsch tábornok.

A szárazföldi hadsereg jelenlegi parancsnoka von Brauchitsch tábornok, aki Fritsch tábornok örökébe lépett. Ezt megelőzőleg a kelet-poroszországi hadsereg parancsnoka volt. Von Brauchitsch régi kipróbált katonája, aki végigküzdötte a világháborút, a melynek idején kiváló képességéről tett tanúságot. A szárazföldi hadsereg vezérkari főnöke Hander tábornok. Ő volt az, aki kidolgozta a lengyelországi hadjárat tervét. Azoknak a tábornokoknak a neveit, akik a lengyelországi hadműveleteket vezetik, a legszigorúbban eltiltkolták.

Von Reichenau tábornok.

Annak ellenére, hogy a németek nem hozzák nyilvánosságra azoknak a tábornokoknak a neveit, akik a lengyelországi hadműveleteket irányítják, meg lehet állapítani, hogy annak a hadosztalnak a parancsnoka, amely Sziléziában Lodz és Varsó irányában nyomul előre, von Reichenau tábornok. Reichenau tábornok békeidőben a müncheni katonai körzet parancsnoka volt. Ugyancsak ő volt az, aki 1938 márciusában az Ausztriát megszálló csapatokat vezette.

Von List tábornok.

Reichenau tábornok csapataitól délre működik az a német hadsereg, amely elfoglalta Krakkót. Ennek a hadseregnek tisztjei és katonái a volt osztrák hadseregből kerültek ki. A déli hadsereg parancsnoka von List tábornok, aki az Anschlussig az osztrák hadseregben teljesített szolgálatot.

Göring tábornagy.

A légi hadsereg, amely szorosan együttműködik a szárazföldi erővel, Göring tábornagy parancsnoksága alatt áll. Göring tábornagy egyben légügyi miniszter, porosz miniszterelnök, a négy éves terv végrehajtásának vezetője, a birodalmi gyűlés elnöke is. Helyettese Milch tábornok. A légi hadsereg vezérkari főnöke Jerschonek tábornok, aki alig 41 éves. Néhány nappal ezelőtt léptették elő tábornokká.

LENGYELORSZÁG

Edvard Rydz Smigly marsall.

A lengyel hadsereg legfőbb parancsnoka. Ma 52 éves és tünetes katonai karriert ért el. Pilsudszky marsall legmeghittebb híve volt. 1912-ben a nagy hadvezér brigádjának egyik ezred parancsnokságát vette át. Rydz Smigly tábornagy külörönsen az 1919—1920 évi lengyel—orosz háborúban tűntette ki magát, amikor döntő csapást mért a vörös hadseregre. Elfoglalta és visszavette a bolsevikiek kezéről Kijevet, majd Varsót védte hősiessé, végül pedig a Niemen környékén szétverte az orosz hadsereget. A háború befejezése után a legmagasabb katonai méltóságokat töltötte be. Előbb hadsereg felügyelő, majd Pilsudszky halála után ő lett a lengyel hadsereg főfelügyelője. Három évvel ezelőtt olyan hatalommal ruházták fel, amelynek birtokában az elnök után a köztársaság második tekintélye lett.

Kazimierz Sosnkowszky tábornok.

Rydz Smigly legközvetlenebb munkatársa. Ő vezeti a lengyel hadsereg németek elleni hadműveletét. A világháború idején a Pilsudszky légiók vezérkari főnöke volt, majd a háború befejezése után sokáig hadügyminiszter.

Stahieveci tábornok.

A lengyel hadsereg vezérkari főnöke. Pilsudszky volt munkatársa. Lengyelország függetlenségének kiküzdése után nagy érdemeket szerzett a bolsevik elleni háborúban. Katonai tanulmányait Párisban végezte. Egy évvel ezelőtt lengyel katonai küldöttség élén Romániába látogatott el. Ma 47 éves és Rydz Smigly tábornagy legbizalmasabb híve.

FRANCIAORSZÁG

Gamelin tábornok.

A francia hadsereg parancsnoka Gamelin tábornok, aki egyben a nagyvezérkari főnöke is. Maurice Gamelin 1872-ben született. 1901-ben, amikor kikerült a katonaiskolából mint tisztet a vezérkarhoz osztották be. Joffre tábornok idejében nagyon fontos állásokat töltött be a francia hadseregben. A világháborúban Joffre tábornok a frontra vitte, ahol csakhamar alezredessé léptették elő. A háború befejezése után 1919—1925-ig a brazilai katonai küldöttség főnöke volt, majd amikor innen visszatért, megkapta a tábornoki rangot. Mint a francia hadsereg legfőbb parancsnoka a Szíriában küzdő csapatok főnöke lett, ahol sok sikeres harcot vívott meg. 1931-ben felváltotta Weyrand tábornokot. A fűvényes korhatár betöltése idején a francia köztársaság elnöke határozatot hozott, amelynek értelmében további három évig működik a hadsereg kötelékében.

Vuillemin tábornok.

Joseph Vuillemin tábornok, a légi haderők legfőbb parancsnoka Bordeauxban született. Huszonegy éves korában a hadsereg kötelékébe lépett. A világháborúban átvette az egyik repülőszázad parancsnokságát és sok sikeres bombatámadást hajtott végre. A háború befejezése után elsőnek repült át a Szaharát. Beszervezte ezután a légijáratot Afrikában és az ő irányítása mellett épült fel sok légi-kötő a Szahara különböző pontjain.

Darlan tengernagy.

A francia tengeri hadsereg parancsnoka. Résztvett a világháborúban is és egymásután léptetik elő, míg ma a francia tengeri hadsereg az ő kezében összpontosul.

ANGLIA

Gort tábornok.

Gort tábornok, az angol hadsereg főparancsnoka 1886-ban született. Az angol közvélemény előtt igen nagy népszerűségnek örvend. Katonái a „Tigris” névvel becézik. A világháborúban teljesített szolgálataiért megkapta a Victoria keresztet.

Kirke tábornok.

Kirke tábornok Nagy-Británia területiális hadseregének parancsnoka. Ma 42 éves. Edesapja is katonatiszt volt. Ő a királyi tüzérezredben kezdte meg katonai pályafutását. Résztvett a világháborúban is és később „A világháború tanulságai” címen könyvet írt, amelynek nagy sikere volt mindenfelé.

Newall tengernagy.

Az angol légi hadsereg legfőbb parancsnoka. Ma 53 éves. A gyarmati hadseregben szolgált. Ő volt a parancsnoka a híres Purkhy indus katonai egységeknek. A világháborúban a légi haderő kötelékébe tartozott. 1937-ben megkapta a tengerügyi rangot.

Ironsíde tengernagy.

Ironsíde tábornok az angol hadsereg főfelügyelője. Ma az angol expedíciós hadsereg parancsnoka. 54 éves korában tábormegfő léptették elő. Ironsíde tábornok összesen tizenkét nyelven beszél. A háború befejezése után Archangelskben harcolt a bolsevikiek ellen.

= KÖZGAZDASÁG =

A semleges államok a román gabona felvásárlói

Az angol fődközi-tengeri hajózás megkezdésével a buza ára is emelkedni fog

Megirtuk, hogy a nemzetközi gabona-piacokon a szilárdulás hatása alatt a romániai gabonának emelkedésnek indultak. A gabonabevittele szoruló országok részéről erős a kereslet, így különösen Anglia, Belgium, Németország, Olaszország, Franciaország, Hollandia és Görögország keres nagyobb mennyiségű gabonát. Egyelőre azonban az eladók tartózkodnak a háború okozta üzleti bizonytalanság miatt és

üzletkötések inkább csak olyan országokkal történnek, amelyeket kevésbé veszélyeztetnek az események.

A fokozott kereslet különösen a gabonakülönlegesek árában idézett elő emelkedést. Így például az árpa, amelynek ára nemrég 27 ezer leire esett, Brailában, most lassanként feljutott 34.500 leire.

A lekötött üzletek főként Bulgumba, Málta szigetére és Görögországba szólnak.

A fővárosban 28 ezer leiert adtak el árpát ab feladó állomás, Galatiban 31.500 leijel, Constantán pedig 34 ezer leijel jegyezték az árpát. Több mint 3000 leijel emelkedett a kereslet következtében a rozs ára is vagononként és míg tíz nappal ezelőtt 27—28 ezer leiert adták, ma 30.500—31.500 leire az ára ab Braila, de a termelők kevesik ezt az árat.

Szokottanul nagy áremelkedés van babban.

Míg augusztus második felében egy vagon babért nem lehetett 80—90 ezer leinél többet elírni, ma Jalomita megyei áruért 115—120 ezer leit ígérnek, ami vagononként több mint 30 ezer lejes drágulást jelent. De a különleges moldovai, vagy havasalföldi áruért 120 ezer leit is el lehet írni. A fővárosban 103—113 ezer leijel alapon jöttek létre kötésekre ab feladó állomás, Galatiban a közönséges babot 115 ezer leijel, Constantában a ialomitai árut 115, a dobrudzsai árut 117 és az erdélyi babot 120 ezer leijel jegyzik, szilárd irányzat mellett. A sárga mustár vagononként 110 ezer leijel drágult és a fob Chilia elérte a 96 ezer leit a két héttel ezelőtti 85—86 ezer leijel szemben. De Brailában már 100 ezer leit is fizetnek érte, Galatiban 85 ezer leit. A jóménységű kénezett Viktória-borsóért pedig 65—63 ezer leit fizetnek. A zab ára Galatiban 34 ezer leit, Brailában 43—37 ezer leit, Constantán 35 ezer leit. A repcét Bucuresti 80 ezer leijel ab feladó, Galati 85

ezer leijel, Constanta 78—82 ezer leijel jegyezte. Napraforgómagért Galatiban 49 ezer, Brailában 53 ezer leit fizetnek.

Buzában csak azért nincsenek még kötések, mert nem lehet rakodni.

Úgy a tengeri, mint a folyami hajóterben nagy áremelkedés van, amely gyakran a 200 százalékot is eléri. A tengerinél, amelynek szedése az ország egyes vidékein már megkezdődött, üzlet csak a még nem teljesített augusztusi eladások fedezésére jön létre beszállási áruban 43.750 leijes alapon fob hajó. Nyirkos új tengeriért 34 ezer leit, öröthető áruért 39 ezer leit adnak.

A szövetkezeti borértékesítés sikere. A marosvásárhelyi „Productum” mezőgazdasági szövetkezet az elmúlt évben üzleti tevékenységét tagjai bortertermésének az értékesítésére is kiterjesztette és tevékenységével a szövetkezeti értékesítés sikerét igazolta. Az elmúlt 1938. év nem volt a bort illetőleg jó esztendőnek mondható, a szakkörök megállapítása szerint a minőség általában inkább gyenge volt. A mustárak ennek folyamánaként alacsonyok voltak. Így a nagykereskedők literenként 4—5 leit fizettek. Természetesen ebből az összegből a termelő még viselte a kincstárnak fizetendő illetéket, ami literenként 1 leit tett ki. Egy ismert bornyagykereskedő 20-as Wagner fokozatként 40 banit fizetett literenként Marosmegyében, ahol a legjobb must alig érte el ezen fokozóval a 11—12 fokot, tehát ezen ár szerint a must értékében legjobb esetben 4 leit kapott tisztán kézhöz a gazda. Ezzel szemben a „Productum” szövetkezet a must minősége szerint literenként 7 leitől 8.40 leit fizetett tagjainak, vagyis a nagykereskedővel szemben 2—3.40 leit többet. Az igaz, hogy ezt az összeget nem azonnal fizette, hanem az értékesítés után, de előleget is adott és a mai napig már minden szövetkezeti tag megkapta mustjának ellenértékét teljes egészében. Most az új szüret előtt felhívjuk a marosmegyei szőlőtermelő gazdákat figyelmét a szövetkezetre, amelynek rendszeres italtermése és minősége van Marosvásárhelyen Str. Calarasilor 105. alatt, ahol felváltóan szőlőtermelő gazdáknak a belpést illetőleg. A szövetkezet csak a tagok termését veszi át értékesítésre.

Amerikai gyapotot fognak vásárolni a belföldi fonódák

A kedvező konjunktúra reményében

Az utóbbi években Románia fontos felvevője lett a nyers gyapotnak, mivel nagy számban létesültek fonódák, amelyek képesek csaknem a teljes belföldi szükséglet kielégítésére. Ezért közelről érinti az országot a washingtoni gyapotkonferencia, amelyet szeptemberben kellett volna megtartani és amelyen a gyapot-exportőrök eladási körzeteire osztották volna be a világot. Ezt a konferenciát az amerikai gyapottermelők kezdeményezték és ettől várták az évek óta dúló krízis megoldását. Ennek a válságnak a kulminációs pontja az volt, hogy az elmúlt esztendőben az Egyesült Államok csak 3.400.000 bála gyapotot exportáltak, ami az utolsó ötven esztendő legkisebb exportmennyisége. Ezt a mennyiséget is csak úgy tudták elérni, hogy fontonként 1,5 cent kiviteli prémiumot kaptak az államtól, ami évi ötven millió dolláros áldozatot

elmaradt a washingtoni konferencia

jelent. Ezt a kiviteli jutalmat 1940. július 1-ig szavazták meg, de annak nagysága a világgiazi ár alakulása szerint nő, illetve csökken.

A washingtoni konferenciát a közbejött világpolitikai események miatt elhalasztották. Ezt annál is inkább teheték, mert Amerikának most már nem áll a rayonirosás, mert kedvező konjunktúra beálltál amúgy is jobb áron tudja értékesíteni. Azután meg kérdéses az is, hogy hadviselő államokba szállíthat-e? Románia eddig főleg Egyiptomból és Törökországból fedezte gyapotszükségletét. Az első igen drága, a második silány. A belföldi fonódák érdeklődéssel néznek az amerikai áralakulásra és várják, hogy a newyorki világgiaziállításon történt kijelentések realizálhatók-e és Amerikával élénkebb összeköttetés keletkezik.

Az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet közleménye

Az idei őszi mezőgazdasági nehézségeiről

A kukoricatörés, répaszedés ideje elérkezett. A földet az őszi gabonafélék alá meg kell művelnünk. Nemsokára itt lesz az őszi vetés ideje. Mindezeknek a munkáknak elvégzése életbevágó, nemcsak mezőgazdasági, de általános nemzetgazdasági érdek is.

Az időjárás annyiban kedvező volt, hogy esőzések nem zavarták meg eddig a munkákat. De viszont a szárazság a kötöttebb talajú vidékeken megnehezítette a szántást és az rögös lett, nehéz gyűrűs hengerezést igénylő.

Megyekben és a szomszédos megyékben is az egész nyár folyamán hol itt, hol ott lépett fel a vándorló juhnyáj által is terjesztett száj és körömfájás, amely a benne szenvedő ökröket hosszú időre tette munkaképtelenné.

Azt a feladatot kell most nekünk, gazdáknak megoldanunk, hogy földjeinken a termelést a megapadt munkaerővel mégis folytatni tudjuk.

Az világos, hogy félerővel ugyanazt a munkát amit tavaly kétannnyival végeztünk el, nem lehet elvégezni. El kell hagyni, meg kell változtatni egyes dolgokat. De mi az, amihez ragaszkodjunk és mit változtassunk munkáink minőségén, vetésforgónkon? Ezek azok a kérdések, amelyeket mi gazdák, mostanság állandóan törjük a fejünket. És ezekre a kérdésekre próbálunk a következőkben feleletet találni.

Azon már túl vagyunk, hogy a kölcsönös segítségnyújtás útján tegyük össze az erőnket. Akinek egy lova maradt, összeáll egy másik egylovos gazdával, a szokottnál jobban abrakolja a lovat és a két jó után olyan mélyre ereszti le az ekéjét, amilyen mélyen azok az életük veszélyeztetése nélkül húzni tudják.

A szállítási munkák közül azokat, amelyek későbbre halaszthatók, őszi végén, vagy télen végezzük majd el. A kukoricaszárát a tábla végén rakjuk kúpkba. A takarmányrétát a tábla mellett veremljük be. A trágyát majd télen hordjuk ki és szántjuk alá egy munkával.

A lovakat és ökröket ahol tehen van, azokkal is lehet pótolni, mint ahogy szegényebb vidékeken ez állandóan szokásban van. Az elrekrivált lovak megmaradt abrakját igasállatok és tehének között megosztva, munkájukat kiadósabba tehetjük és a tehének teje sem fog túlságosan megapadni.

A búzaterület csökkentéséről már úgys elegend hallottuk nemzetgazdáinkat beszélni. Most kénytelenek vagyunk ezeket a tanácsokat követni. És határozzuk el ezzel kapcsolatban, hogy inkább keveset vetünk, de azt jó helyre és jól megmunkált földre. A késői vetéseket hagyjuk el és inkább fordítsuk akkor erőnket és időnket az őszi szántások befejezésére Mert ennek nem szabad e' maradnia.

A kimaradt területeket majd tavasszal lehetőleg pillangósvirágú növényekkel vessük be, hogy jövő ősze majd jól elkészíthető földünk legyenek a búza alá. És ha tavasszal sem tudunk mindent idejében, jól előkészített földbe elvetni, hát akkor inkább hagyjunk fekete ugart, amely az őszi gabonának kitünő talajt biztosít. Fekete ugar után csaknem kétannnyi búzánk teremhet, mint késői kukorica után, vagy mint amennyi tavaszi gabonánk összes meg nem szántott, csak tavasszal feltéptett földben teremne.

A hiányzó lovak trágyája is hiányozni fog a gazdaságokban. Ennek a talajgazdagító anyagnak pótlására is a pillangósvirágú takarmánynövények termelése és a fekete ugar tartása látszik legalkalmasabbnak.

Ahol a kukoricát éretlenül kellett letörni, ott igen fontos, hogy a legérettebbjéit jól kiválogassák és az érettebbjét se rakják a göréba vastagon. 60 centiméter lesz a legnagyobb megengedhető vastagság. Ha a göré ennél szélesebb, akkor lécekből hevenyészett belföldi választófallal keskenyítsük meg. Vagy legrosszabb esetben helyezünk el egy lécekből készült háromszögletű szellőztető csatornát (mérete 30×30×30 centiméter) vízszintesen a göré hosszában, a legveszélyeztetettebb szinten, mintegy 30 cm. magasságban a göré padlózatától.

Azok a gazdák, akik lovak hiányában nem tudják rendes munkákat végezni, keresessenek maguknak más elfoglaltságot. Javítsák az utakat, tisztogassák az árkokat és útszéleket, irtsák a gyomnövényeket, javítsák ki a szerszámjaikat, a megmaradt kocsikat, épületeiket, kerítéseiket. Assák fel a keretet.

És mindezt egy könnyebb jövőben való bizalommal végezzék s legyenek velünk együtt meggyőződve arról, hogy a kormányzat is éppoly tisztán látja a mezőgazdasági munka fontosságát az egyetemes társadalmi életben, mint mi és mihelyt a katonai érdek parancsoló szükségessége megszűnik, az ember vissza fognak kerülni bék's fooglalkozásuk mellé és a gazdák vissza fognák kapni annyira nélkülözött seprítő társasikat, az elrekrivált lovakat is

— A kormány vár a gabonaprémium összegének megállapításával. A jelenleg érvényben lévő gabonakiviteli prémium szeptember 30-án jár le. Az exportőrök érdeklődéssel néznek az új prémium elé, amelynek meghatározása szeptember utolsó hetére marad. A kormány addig vár a világgiazi árak kialakulására és ennek megfelelően a prémium emelkedi, vagy csökkenti fog.

— A mezőgazdaság támogatása. A hivatalos lapban ma megjelent rendeletörvény a földművelési minisztériumnak 15 milliós új rendkívüli hitelt nyitott, amiből 5 millió a mezőgazdaság mindenfajta ágának a költségére szól. 10 millió pedig telepítési célokra.

Milyen feltétellel hajlandó szállítani Jugoszlávia a hadviselőeknek

A Le Courier Jugoslave részletezi azokat a feltételeket, amelyek mellett Jugoszlávia kész a hadviselő államok bármelyikének szállítani. Ezek a feltételek a következők: 1. A belföldi szükség mindenekelőtt biztosítandó. 2. A vevőnek kell a szállítóeszközöket rendelkezésre bocsátani, mivel a jugosziáv vagonok háborus veszélynek nem tehetőek ki. 3. Az exportáru fizetése vagy azonnal, vagy clearing szigoru alkalmazásával történjék.

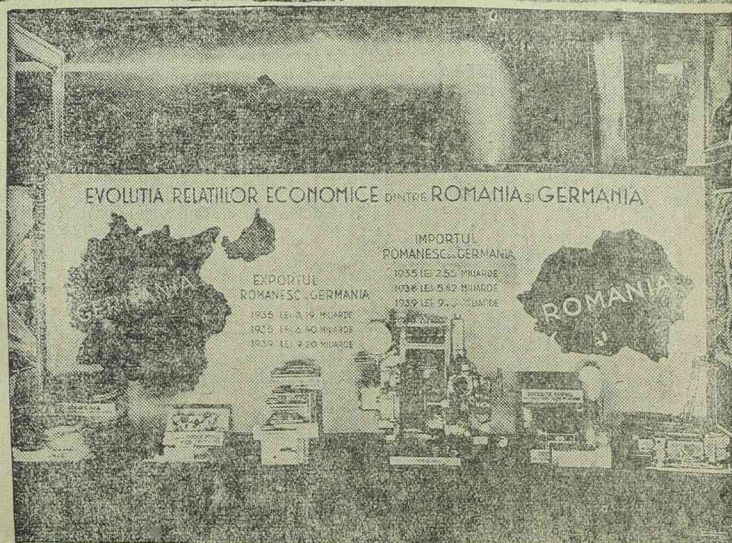
Itt említtjük meg, hogy a szlovák Kormány két megbízottja Klinovszky, a gabonahivatal főnöke és Krno meghatalmazott miniszter Belgrádba érkeztek, hogy jelentékeny mennyiségű jugoszláv gabonát vásároljanak.

— Mit várhat Franciaország a gyarmatoktól?

A francia gyarmatok a következő arányban láthatják el az anyaország háborus szükségletét. Száz százalékban fedezik a szükségletet a következő cikkekben: rizs, kakaó, banán, tengeri, tea, cukornád, olajos magvak, kaucsuk, nikkel és krom. A kávészükséglet 40, a húsé 80, a magnéziumé 80 százalékban fedezhető a gyarmatokról. Marokkó petróleumtermése 40 százalékos szükségletet fedez, azonkívül kobaltot, foszfátot szállít és egy molibden nevű ércet, amely különleges acél gyártására alkalmas. A gyarmatok évi 150 millió frank értékű aranyat termelnek. Gyapot és gyapjutermet csak Tuniszban van. A kitermelés zavartalanul mehet, mert a gyarmatok 68.944.000 főnyi lakosságából legfeljebb csak 2 milliót hívnak zászló alá. A lakosság így oszlik meg: Algír: 7.233.000 lakos, Tunisz: 2.608.000; Marokkó: 6.296.000; Nyugat-Afrika: 14.702.000; Togo: 739.000; Egyenlítői Államok: 3 millió 423.000; Kamerun: 2.387.000; Madagaszkár: 3.798.000; Réunion: 209.000; Szomal: 46.000; Szírja és Líban: 3.217.000; India: 299.000; Indochina: 23.030.000; Gang Ceu Wan: 206.000; Új-Caledonia: 53.000; Hebridák 60.000; Oceania: 44.000; Saint Pierre: 4000; Guadelupa: 304.000; Martinique: 247.000 és Guyana: 37.000.

(=) A bűnsági gabonapiac helyzete a kínálat ellenére üzletelen és csendes. A piac árai a következők: Búza 75 kilós 430 lei, tengeri 440 lei, korpá 320 lei, új zab 400 lei, muharmag 400 lei, tökmag 950 lei, káposztarepce 850 lei, lenese 600—700 lei, új takarmányvárpá 350 lei, tavaszi árpa 430 lei százkilónként.

— Iskolaszövetkezeti könyveket hozott forgalomba a „Hanga” központ. Ez év tavaszán megjelent elemi iskolai törvény kötelezővé tette az iskolaszövetkezetek megszervezését és vezetését a tanítói kar számára. Az iskolaszövetkezetek működését és ügyvitelét a multban rendkívül megnehezítette az a körülmény, hogy a vezető tanítóknak az iskolaszövetkezet könyvvezetésre nem volt alkalmas könyvük. Ezért a Hanga Szövetkezetek Szövetsége az idén kezétségére kívánt lenni az iskolaszövetkezetek vezetőinek és gondoskodott megfelelő könyvelési könyvek elkészítéséről. E könyveket a központ — a szövetkezeti ismeretterjesztés elősegítése érdekében — önköltségi áron hozza forgalomba s így az iskolaszövetkezetek jutánvosan hozzájuthatnak az alábbi könyvekhez: jegyzőkönyv 16 lei, naplókönyv 26 lei, tartsági törzskönyv 36 lei, pénztárkönyv 45 lei, boltskönyv 43 lei, raktárkönyv 43 lei. A Hanga központ e könyvelési könyveket félkemény kötésben, a pénz előzetes beklődése, vagy utánvétellel szállítja. Megrendelhető: Federala Cooperativelor „Furnica” Aiud, jud. Alba.

A bucarestii Oficial Turistic German kirakata, amely a román—német gazdasági viszonyok fejlődését mutatja be plasztikus kivitelben

SPORTSEMÉNYEK

Temesvár vasárnapi sportprogramja

Ma, vasárnap Temesvárott a következő futballmérkőzések kerülnek lebonyolításra:

A nemzeti bajnokság A-ligájában a Ripensia játszik a resicai UDR csapatával. A mérkőzés délután félöt órákor kezdődik az Electrica-pályán.

B-liga mérkőzés lesz a Chinezul-Ilsa és a lugosi Vulturii között a Banatul-pályán, délelőtt tízen órákor.

A kerületi bajnokság mérkőzései a következők: Az I. osztályban: Kadima—Jandarmi az RGMT pályán, délután három órákor. Vulturii—Rapid, a Vulturii-pályán, délután öt órákor. CFR—Banatul

mérkőzés, a CFR-pályán, délelőtt féltizenegy órákor.

A II. osztály mérkőzései lesznek: Ancora—Cultura a Vulturii-pályán d. e. 10-kor, Juventus—Fortuna a Juventus-pályán délután öt órákor. Cinc. III.—CSHN a Patria-pályán délelőtt 10.45-kor. Victoria—Dura a Progresul-pályán, délután öt órákor.

Ifjúsági bajnoksági és a törpebajnokság mérkőzései egészítik ki a vasárnapi programot.

A CAMT ma Bucurestiben a Venus ellen játszik bajnoki mérkőzést.

Sporthírek mindenfelől

A Straja Tarii ellenőrzi az ifjúsági labdarúgó-játékosok életmódját. A Straja Tarii központi parancsnoksága elhatározta, hogy a jövőben ellenőrzi az ifjúsági játékosok életmódját, magaviseletét, ezért megbízottakat küld ki az egyes labdarúgó-pályákra. Ezeknek a megbízottaknak az lesz a feladatuk, hogy közvetlenül meggyőződjenek a technikai és egészségügyi követelményekről, amelyek keretén belül a fiatalok ezredeseket tartják. Ez nem jelenti az egyesületek ellenőrzését és nem is érinti a labdarúgószövetség jogkörét, mert a Straja Tarii ellenőrző közegei csupán tájékozódni akarnak.

Szeptember 21-én tárgyalja a bucarestii kerületi szövetség a Juventus beadványát. A fővárosi kerületi szövetség egyelőre nem hozott döntést Praszler és Szadovszky felfüggesztése ügyében, mert mindkét játékos fellebbezést nyújtott be. A szövetség a döntést szeptember 21-re halasztotta el.

Október 10-ike után megnyílik az edző iskola. A szövetség eredeti terve szerint az edző iskolát már október 1-én meg kellene nyitni. Erre azonban nem kerül sor és az ünnepélyes megnyitást október 10-ike utánra halasztották. A tanfolyamok vidéki résztvevői számára gondoskodnak olcsó lakásról és ellátásról. Az elméleti előadások megkönyvítése céljából a szövetség tíz miniatűr fémből ké-

szült labdarúgó-pályát rendelt, amelynek mágneses alapja lesz, hogy ezáltal a játékosokat lerögzítsék és könnyen tovább tologathassák.

Rádió

VASÁRNAP, SZEPTEMBER 17.

Bucuresti. 8.30: Hanglemezek, torna. 9.55: Isten-tisztelet. 12: Időjelzés és vízállásjelentés. 12.03: Hanglemezek. 13: Időjelzés és sportközlemények. 13.05: Hangverseny. 14: Látványosságok. 14.10: Hírek. 14.30: A hangverseny folytatása. 15: Gazdasági hírek és tanácsok. 15.15: Falusiak órája. 16.15: Hanglemezek. 17.15: Munka és jókedv órája. 18.15: Időjelzés és időjárásjelentés. 18.17: Fuvószene. 19: Orvosi krónika. 19.15: Énekhármas. 19.58: Sporteredmények. 20: A hét. 20.15: Trió. 20.30: Hangverseny. 22: Sporthírek. 22.25: Hanglemezek. 23: Hírek. 23.15: Hanglemezek.

Budapest I. 9: Hanglemezek. 10: Görögkatolikus istentisztelet. 11: Református istentisztelet. 12: Római katolikus egyházi ének és szentbeszéd. 13.10: Beszkárt-zenekar. 14.45: Hírek. 15: Hanglemezek. 16: A Földművelésügyi Minisztérium rádióelőadás-sorozata. 16.45: Cigányzene. 17.30: Közművelődési előadásorozat. 18: Hírek szlovák és magyar-orosz nyelven. 18.15: Közvetítés a Ferencváros—Szeged bajnoki labdarúgó mérkőzés

II. félidőjéről. 18.45: Tánclemezek. 19: Horgászok a Dunán meg a Garamon. Csevegés. 19.25: Végő Sándor hegedű, zongorakísérettel. 19.45: Felolvasás. 20.15: Hírek. 20.25: Sporteredmények. 20.30: Friderika. Daljáték három felvonásban. 22.40: Hírek, időjárásjelentés. 23.05: Koncert fuvószene. 23.40: Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 24: Cigányzene.

Budapest II. 12.15: Cigányzene. 16.05: Jazzdalok és filmszámok. 18.15: A Rádió Szóznemekara. 19.25: Emlékezés Uri Jánosra. 20.10: Magyar Női Vonós-negyves. 21: Hírek. 21.20: A villamosság óskorából. Előadás. 21.40: Tánclemezek. 22.30: Időjárásjelentés.

HÉTFŐ, SZEPTEMBER 18.

Bucuresti. 7: Hanglemezek, torna, háztartási és egészségügyi tanácsok. 12: Időjelzés. 12.03: Hangverseny. 13: Időjelzés és sportközlemények. 13.05: A hangverseny folytatása. 13.25: A rádió-zenekar. 14: Látványosságok és művészeti hírek. 14.10: Hírek. 14.30: A hangverseny folytatása. 15.10: Időszzerű közlemények. 19: Időjelzés és időjárásjelentés. 19.02: Irodalmi krónika. 19.17: Hanglemezek. 20: Felolvasás. 20.15: Hanglemezek. 20.50: Énekszámok. 21.10: Kamarazene. 21.40: Tánclemezek. 22: Sporthírek. 22.25: Reklámhangverseny. 22.40: Szórakoztató zene. 23: Hírek. 23.15: Hangverseny. 23.45: Hírek francia, német és olasz nyelven.

Budapest I. (Allandó műsorszámok hétköznapokon). 7.45: Torna, hírek, közlemények, hanglemezek utánna étrend. 11: Hírek. 11: Harangszó. 13.40: Hírek. 14.20: Időjelzés, időjárásjelentés. 15.30: Hírek. 16: Piaci árak, élelmiszerárak. 17.45: Időjelzés, időjárásjelentés. 20.15: Hírek. 22.40: Hírek, időjárásjelentés. 23.40: Hírek idegen nyelveken. 1.05: Hírek.

Budapest I. 11.20: Felolvasás. 11.45: Felolvasás. 13.10: Postászene. 14.30: Cigányzene. 17.15: Diákkelőra. 18.15: Előadás. 18.40: Haydn: G-dúr zongorahármas, hanglemezről. 18.55: Langsfeld Gézáni magyar nótákat zongorázik. 19.15: Emlékezés vére és dícsőségre. Előadás. 20.25: Szalonötös. 20.50: Áprily Lajos verseiből ad elő. 21.10: Brahms-est. 21.50: Haits Géza csevegése Brahmsről. 23: A Chappyjazz-zenekar játszik. 24.05: Szórakoztató hanglemezek.

Budapest II. 19.30: Szalonötös. 20.30: Német nyelvoktatás. 21: Hírek. 21.20: Előadás. 21.45: Cigányzene. 22.35: Időjárásjelentés.

A DZSUNGEL

TITKA

A „Déli Hírlap” eredeti regénye
Írta: K. D.

Később egyetlen, monoton léptekkel járkált. A tükör előtt hirtelen megállt. Meglátta benne saját magát. Ijedten meredt halálsápadt, a szenvedések és kiállott izgalom nyomát láthatóan viseő arcára. Nézte magát, azután keze ösztönös mozdulattal emelkedett fel, hogy a fátyszerű indiai ruharendetlen ráncait eligazítsa.

Aztán ismét határtalan düh fogta el. Hát tényleg rabszolganő? Hát nem segíthet magán, nem tiltakozhat ellene? A méltatlankodás egész testét megrázó ereje egy pillanatra pirosra festette a halvány arcát. Kis kezei ökölbe szorultak, szemei csillogtak, de azután ismét elhalványodtak, ökölbe szorított kezei felengedtek és tekintete ijedten meredt a tükörre.

Ott látta, hogy a szemközti falon levő függönyök megmozdultak, mintha lenne mögöttük valaki, aki be akarna jönni.

Reszkető keze göresőn ragadták meg az asztalkát, tekintete mint a hipnotizálté tapadt a tükörre. Látta, hogy a függöny felemelkedik, valaki oldalt hajta és belép a szobába. A félhomályból egy férfi körvonalai rajzolódtak elő. Liliyan halk sikoltással fordult meg.

Az öreg radzsa gunyosan mosolygó tekintetével találkozott szemel. Ott állt a küszöbön, csendesen leengedte maga mögött a függönyt és pár lépéssel közelebb jött.

— Látogatásra jöttem az én gyönyörű fenér virágomhoz, — szólalt meg édeskésen, de arcából elővillogó, mélyvágású szeméből vad, érzéki szomszúság sugárzott.

Liliyan összeborzongott a félelemtől, a gyűlöletből és az utálatból. Ha most fegyver lett volna a kezében, úgy érezte, rárohant volna erre az emberi szörnyetegre és kíméletlenül megölte volna.

— Nos, hogy érzi magát rabszolgánóm királynője? — folytatta kezeit dörzsölve. Gondolkodott-e már a dolgokon? Belátta-e, hogy mi a leghe-

lyesebb? Engedékenyebb lett talán azóta?...

Kutató pillantásokkal nézte tetőtől talpig. Liliyan úgy érezte, mintha perzselné bőrét ez az undok pillantás, amely behatolt fátylai alá.

De igyekezett erőt venni magán, szenvedélyes kitöréssel fordult felé, hangjában harag és méltatlankodás rezgett:

— Meddig tart még ez a komédia, azt szeretném tudni? Vagy tényleg azt gondolja, hogy engem akaratom ellenére is itt tarthat? Hát nem gondolja, hogy utánam kutatnak, keresnek, előbb-utóbb rámtalálnak és akkor...?

Itt egy pillanatra megszakította szavait, mert az jutott eszébe, hogy akkor is, ha nyomára akadnak, mit tehetnek, tehetnek-e valamit az érdekében?

A radzsa mintha csak a lelkébe látott volna, gunyosan, lekicsinylően kérdezte:

— És akkor?

— Akkor... akkor felelnie, fizetnie kell azért, amit velem tett... Indiában vagyunk, angol fennhatóság alatt és én angol nő vagyok, aki nem tűri...

A radzsa karbafojtva két kezét és gunyosan mosolygva hallgatta. Azután ridegen és szárazon felelt:

— Kedvesem, nekem semmi közöm az angolokhoz... Hiába urai ők Indiának, névleg én, Ba'ami hercege, ura vagyok birodalmának, ezek és ezek korlátlan ura, szeretném látni, ki merne velem ellenszegülni... Ami pedig a büntetést illeti... Um... Gondoljunk csak egy kicsit utána... Egy rabszolgakereskedőtől egy rabszolgánőt vásároltam magamnak... Bűn ez? Lehet ezt megtorolni?... És ha bűn volna, merné azt valaki megtorolni?...

Egy pillanatra nagy csend támadt. Liliyan arra gondolt, hogy nyvan senki sem keresné és ha esetleg mégis megtalálnák, akkor is?...

Az öreg radzsa lassan közeledett feléje. Liliyanak a szíve verése is elállt iedtében. Arcából el-
tűnt a vér, szempillái reszkette hunyódtak le és arcában rémületen ébredt fel az iszonyat:

— Mi lesz most?...

Hát még sincs menekvés, még sincs kiút, hát meg kell lennie ennek a szörnyűségnek, hát megtörténhetik ez, hát nem keresik, nem tárnak már vele ilyen egyszerűen beletörődtek abba, hogy el-

tűnt, nincs segítség, nem jön Ronald? — kergetőzött agyában a sok fátyolos gondolat, amelyekből az öreg radzsa meleg lehető suttogása riasztotta fel.

— Olyan szép vagy... olyan gyönyörű vagy!...

Egészen mellette állt már és egy hirtelen mozdulattal megragadta fehér, törékeny csuklóját.

— Csak egy csókot, csak egy csókot kérek tőled...!

Liliyan felsikoltott:

— Engedjen!...

— Csókolj meg... csak egy csókot... — suttog az rekedten és átfogva két karjával.

A karcsu leánytest kétségbeesetten harcolt, majd egy hirtelen mozdulattal kiszabadította magát a férfi karjai közül.

Egy pillanatig mozdulatlanul álltak egymással szemben, azután Liliyan egyföletlen ugrással az ablaknál termelt...!

Egy percl

A rács zára kattogott, az arany rácszat kettő vált, Liliyan felugrott a párkányra és behunyt szemét.

Igen! Inkább a halált, inkább a pusztulást választja, inkább leveti magát a mélységbe, semhogy...

Már ugri an, amikor valaki megragadta és teljes erejével visszarántotta a szobába. A radzsa volt. Erejének minden megfeszítésével rántotta el a párkányról, úgy hogy valósággal visszabuktak a szobába.

És a férfi ismét megragadta őt.

Liliyan sikoltozott, sirt és kétségbeesetten vergődött. Érezte, hogy nem bírja sokáig az ellenállást. Karmait belevájt a férfi nyakába, de az nem érzett semmit. Tenyerével tolt el magától a radzsa és akkor... a ruha ráncai között... valami kezményt érzett... egy tok... és benne egy tör... óvatosan kihúzta a tör, amelynek éles pengéje felcsillagott a besütő holdfényben...!

Ez a felfedezés új erőt, új ellentállást váltott ki belőle.

Hirtelen fordulattal ismét megszabadult. A férfi már nem fogta. Kicsuszott kezéből és mielőtt ujából utána kaphatott volna felüljuktan, szédülten hátrált pár lépést. Egészen az egyik falig. A hátát nekításmozdította.

(Folytatjuk)

Érzi, hogy öregszi...

Veséi rendetlenül működnek és mind gyakrabban vannak reumás rohamai.

Az Urodonal rövid idő alatt legyőzi miedet, mert ez a tulajdonképeni általános fertőtlenítő szer. Eltávolítja az összes mérgező lerakódásokat, gyökeresen megtisztítja a szerveket és helyreállítja normális működésüket. Az Urodonal eredményes hatást fejt ki az artritizmus összes megnyilvánulásainál, reuma, köszvény, zsába neuropikus fájdalmak, megren stb eseteiben.

A kúra egyszerű: egy kávéskanálnyi Urodonal kevés vízben minden este.

URODONAL

ERŐSÍTI A SZERVEZETÉT

Kapható: gyógyszerárakban és drogeriákban

CHATELAIN KÉSZÍTMÉNY, MEGBIZHATÓ MÁRKA

Akik harmincéves korukban mentek el...

Guido K. Brand nemrég megjelent könyvét ne vegye kezébe az, aki izgalmas olvasmányra vágyik. Akinek azonban naponta akad husz-harminc pernyi szabadideje, az ezeket a rövid intervallumokat nem használja fel oktanul, ha figyelemmel végigkíséri azt a vagy negyven, a nagyközönség előtt ismeretlen életpályát, amelynek filmjét a szerző lepergeti előttünk.

1.

Frühvollendet: ez Guido K. Brand szemében annyit jelent, mint korán kifejlődni, korán mara-

dandót alkotni és korán — elköltözni az élők sorából. Valahol persze fel kellett állítani a határt: hol végződik a „korán” fogalma, — így azután a könyv csak azokról a karrierokról beszél, amelyeket a harmincadik életév betöltése előtt szakított meg a halál. A harmincadik év amugy is talán az első hatalmas mérföldkő földi pályafutásunk folyamán: a harmincon innen még lehet tapogatózni, keresgélni, a megfelelő irányt kutatni: a harmincon túl már határozott lépésekkel kell a kitűzött cél felé haladnunk. A világháború generációjának is alighanem itt rej-

lik legnagyobb tragikuma: a felfordulás megzavarta a fejlődés szokott menetét és hányan vannak azok között, akikkel mindennap összehoz a véletlen, akik a harmadik évtizeden túl is tévova bizonytalansággal keresik a helyüket az új világrendben, amelyrőlük, de nélkülük alapított meg az emberrel erősebb hatalom. És mire ezek a szerencsétlenek némileg stabilizálni tudják önmagukat — hogy divatos szóval éljünk, — addigra már tuljutottak a pályatelepontjára és beköszöntött az ősz...

Akik harmincéves korukban mentek el: azokról beszél tehát Guido K. Brand könyve.

2.

Az egyik legérdekesebb szereplő a tiznhétéves Elisabeth Kulmann. Német, orosz, latin, olasz, spanyol, francia és ujjögör verseket is; pompásan fordít ezeket a nyelvekre; a világ majd valamennyi klasszikussá vált költeményét emlékeztetből mondja végig. Munkabírása szédületes, hat óránál többet sohasem alszik. Amikor meghalt (1825 novemberében) a következő munkák maradtak fenn utána: termékeny egész sorát betöltő rajzok és festmények, Anakreon-fordítások nyolc nyelven, Alfieri, Canoens, Milton, Metastasio és még rengeteg más költő írásainak külföldi nyelvi átültetései. Megmagyarázhatatlan, miképpen tudott csak leírni is ennyit. Mintha két kézzel dolgozott volna egyszerre. Ezt az iramot igazán csak néhány évig győzheti meg a legerősebb szervezet is. A ház meglő még abban a korban, amelyben más halandó még iskoláit sem végezte el. Sirján ez a felírás áll: „Bár fiatal leányka volt, mégis kiváló költő” és feljegyezték róla, hogy tizenegy nyelven értett és nyolc nyelven beszélt. Az irodalomtörténet mégis megemlékezett róla.

3.

A kötet legszomorúbb fejezete az áldozatokról szól. Azokról, akiket a világháború ölt meg. Megrázóak az itt felvonuló pillanatsfelvételek, pedig hol vannak ezek még a teljességtől még csak német vonatkozásban is... Ki tudná megmondani, hány ezer költő esett áldozatul a szörnyű pusztításnak? Brand azt mondja: Biztosan érzem, hogy a gránát széttepte azt is, aki ennek a háborúnak örökértékű mitoszát megénekelhette volna. Minden állam emléket állít az Ismeretlen Katonának; ezek a szobrok az Ismeretlen Költő dicsőségét is hirdetik, az Ismeretlen költőt, aki már nem énekelhette meg az elképzelhetetlen borzalmakat, a soha nem hitt valóságot. Ha végigtekintünk Európa nemzetekinek háborús irodalmán, látjuk, mennyire igaz ez a tétel. A háború megölte a háború költőjét...

Guido K. Brand könyve ennek a német Ismeretlen Költőnek imponáns emlékoszlopa. Ki fogja vajon megírni a mi „frühvollendet” tehetségeink albumát?

APRÓ HIRDETÉSEK

Az este 6 óráig feladott hirdetések másnap reggel megjelennek

Az 1938. júli 18-án megjelent 69094. sz. miniszteri rendelet alapján apróhirdetési áraink a következők: álláskeresés, elveszett tárgyak, eltűnt személyek, fürdő- és gyógyhely hirdetések szavankint egy leu. Levelezés és Házasság nem közölhető, minden más rovatban szavankint kettő lei. Legkisebb apróhirdetés tíz szó. Az apróhirdetések díja előre fizetendő. — Apróhirdetéseket felvesz I. kerület: Déli Hírlap kiadóhivatala, Piata I. C. Bratianu 3. II. kerület: Popovici trafik, Piata Badea Cărtan 8. — Kardos-trafik, Piata Traian (szerb templom mellett) Grósz-trafik, Calea Dorobantilor 2. III. kerület: Flauder-trafik, Piata Lahovari IV. kerület: March-trafik, Piata Küttl. — Nógrády-trafik, (Corse mellett). — Schmidt-trafik, Piata Dragalina 6. Telefon 45-06. — Vittek-trafik, Bul. Carol 54. — Galgóczy-trafik, Strada Bratianu 15/a. Telefon: 45-13.

Oktatás

Angol órák, egyenként és csoportban új módszerrel. III., Str. M. Gáspár 3. Telefon: 18-70. 1293

Oktatást vállalom középiskolai tanulóknak délután 4-7-ig. Csekély díjazás mellett. Megkeresések „Igénytelen” jellegre a kiadóhivatalban adandók le. 1325

Állást keres

Mosást vasalást házakban, lelkiismeretesen vállal tiszta asszony (úgyiszintén otthoni mosást is) Kovács, III. Vilhelm Mühle-u. 10. 1243

Bejárónő állást keres. V. Str. Meneaus 10. Kiricza. 1989

Fogtechnikus, 38 éves, csak operatívra állást keres. Írásbeli ajánlatok: Végei, II. Str. Baader 9. 1322

Komoly nő munkaerő irodai gyakorlattal pénztárnoknői, vagy más bizalmi állást keres. Szíves megkereséseket kérem „Szerény igényű” jelleg alatt a kiadóba. 1443

Lakás

Modern kétszobás uccai, parkettás lakás kiadó. Ugyanott egyszobás lakás is kiadó. III., Piata Crucii 2. 1323

2 és 3 szobás lakás teljes komforttal azonnal kiadó. I., Bulev. Regina Maria 7. szám alatti Dr. Cioban palotában. 1324

Adás-vétel

„Quo vadis Európa” a legaktuálisabb könyv, a háború okairól, a világ fegyverkezéséről és Európa jövőjéről. Orich Viktor műve ma a legérdekesebb politikai és történelmi tanulmány. 1504

Hordók és kádák elsőrendű minőségben minden nagyságban rakétáron. Ászokhordók speciális előállítás. Fagyalt konzervátorok gyári árak mellett kaphatók. Appeltauer hordógyár. Timisoara IV., Str. Fröbl 5. Telefon: 43-46. 678

Férfi télikabát vasszürke kifogástalan állapotban jutányos áron eladó. IV. Str. Bolinteanu 14. ajtó 3. 2045

Sonkavágógép „Berkel” jutányos áron eladó. Klimek A. Lugoj, Str. Bujinca 2. 1315

Modern takaréktűzhelyek

Kiváló minőségben. Állomáraktár románcosított és fekete tűzhelyekben.

MÁLMAN DEZSŐ
speciális takaréktűzhelyüzem
Timisoara IV. Bulev. Carol 40.

Nyomtatja a „DELI HÍRLAP” tipográfia és ciztúra S. I. a. c. Arad.